

Dioraphte

jaar
bericht
2019

Dioraphte

jaar
bericht
2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	6	Wetenschap en Onderzoek	40
Bestedingen geografisch	8	Nobelprijswinnaar Michael Kremer	42
Overzicht toekenningen 2015 t/m 2019	10	Twee calls for proposals: Simon Croft & Ype Elgersma	44
Toekenningen per werkgebied in 2019	11		
Sociale Initiatieven in Afrika	12	Podiumkunsten	46
Precision Agriculture for Development	15	Circusfestival	49
Wemos	16	Wonderfeel	50
Tweega	17	9x13 Les Fauves	51
Gatoto	18	De Warme Winkel	52
EarthEnable	19	Kaboom	53
Edukans	20	Danswerkplaats Amsterdam	54
Father Grol Welfare	22	Boslab	55
Tools To Work	23		
Universiteit Leiden	24	Cultureel Erfgoed	56
Lwala Community Alliance	25	Netherlands Institute for Conservation Arts and Science (NICAS)	58
		Fondation Constant	60
Sociale Initiatieven in Nederland	26	Kasteel Middachten	61
Jeugdeducatiefonds	29	Limburgs Landschap	62
Voedselbanken Nederland	30	Postkantoor Het Schip	63
Hospice Amsterdam Zuidoost	31		
Doctors for Homeless	32	Bestuur	64
Landelijk Platform Odensehuizen	33	Onze adviseurs	66
Refugee Company	35	Colofon	68
HandicapNL	36		
In My Backyard	38		
muZIEum	39		

In dit vijfde jaarbericht doen we opnieuw met cijfers en sprekende voorbeelden verslag van een aantal projecten dat Dioraphte gesteund heeft. Bijzondere aandacht vindt u in dit verslag voor de (welverdiende) Nobelprijs voor Michael Kremer. Eind jaren negentig was Dioraphte een van de eerste sponsors van zijn werk. Projectadviseur Henk van Stokkom introduceerde de toen nog onbekende Kremer bij Dioraphte. Kremer was toen net begonnen met onderzoek naar het effect van ontwormingskuren bij Keniaanse schoolkinderen. Dit onderzoek liet met behulp van *randomized control trials* zien dat ontwormingskuren een grotere verbetering van de leerprestaties opleverde dan meer voor de hand liggende interventies. Dioraphte is zijn werk door de jaren heen blijven steunen. Ook met het in 2016 opgerichte Precision Agriculture for Development, waarvan wij voor 20 procent *early funder* waren. Inmiddels profiteren ruim 3.5 miljoen boeren in zeven landen van het werk van Precision Agriculture for Development waarover verderop in dit jaarbericht meer.

Voor Dioraphte was 2019 (letterlijk en figuurlijk) een oogstjaar, nu het eerste epicentrum van The Hunger Project in het zuidwesten van Malawi, een van de grootste projecten die Dioraphte gefinancierd heeft, na ruim zes jaar geheel onafhankelijk is geworden. Het wordt inmiddels volledig gerund door de bevolking (21 dorpen met circa 6.000 mensen). De vijf andere epicentra rond Majete zijn inmiddels ook op weg naar zelfstandigheid. Het is een krachtig voorbeeld van hoe met financiële steun van fondsen als Dioraphte en de gecombineerde inzet van lokale en internationale experts, een gemeenschap grote stappen zet en de verbeteringen autonoom blijft dragen.

Het grootste project dat Dioraphte ooit heeft gesteund was een onderzoek naar de meest effectieve manieren

om malaria te bestrijden, een samenwerkingsproject van lokale en Europese universiteiten, onder bezielende leiding van professor Willem Takken. Een combinatie van bednetten, verbeterde huisafsluiting en biologische bestrijdingsmiddelen blijkt de meest effectieve stap voorwaarts in de bestrijding van malaria. De eerste internationale publicaties hierover worden in de loop van dit jaar verwacht.

In het vorige jaarbericht meldden we dat in de portefeuilles Sociale Initiatieven Afrika en Wetenschap & Onderzoek ons aanvraagloket sluit. We gaan uitsluitend zelf op zoek naar geschikte projecten. We hebben dit jaar *calls for proposals* uitgeschreven ten behoeve van *neglected tropical diseases* en, dichterbij huis, zeldzame ziekten, waarbij we ons laten begeleiden door twee prominente wetenschappelijke adviseurs, met wie u verderop in dit verslag interviews aantreft. In de portefeuille Sociale Initiatieven Nederland hebben onze projectadviseurs Henk van Stokkom (tevens onze operationeel directeur) en Mustapha Charifi weer goed werk gedaan, waarbij het vinden van goede projecten voor mensen met een migratieachtergrond een belangrijke focus blijft.

In de sector Podiumkunsten zien we dat veel fondsen zich op participatie richten en een brug proberen te slaan met integratiethema's. Dioraphte blijft zich bewust focussen op ontwikkeling van professioneel talent. In dat kader hebben we vooral extra budget vrijgemaakt om de komende jaren nieuwe producties van opkomend talent in de toneelsector te steunen. Onze projectadviseur Lonneke Regter is daarvoor graag het aanspreekpunt. Ook in de sector Cultureel Erfgoed vindt u dit jaar weer aan aantal mooie projecten beschreven, met dank aan onze projectadviseur op dat gebied, Antoon Ott.

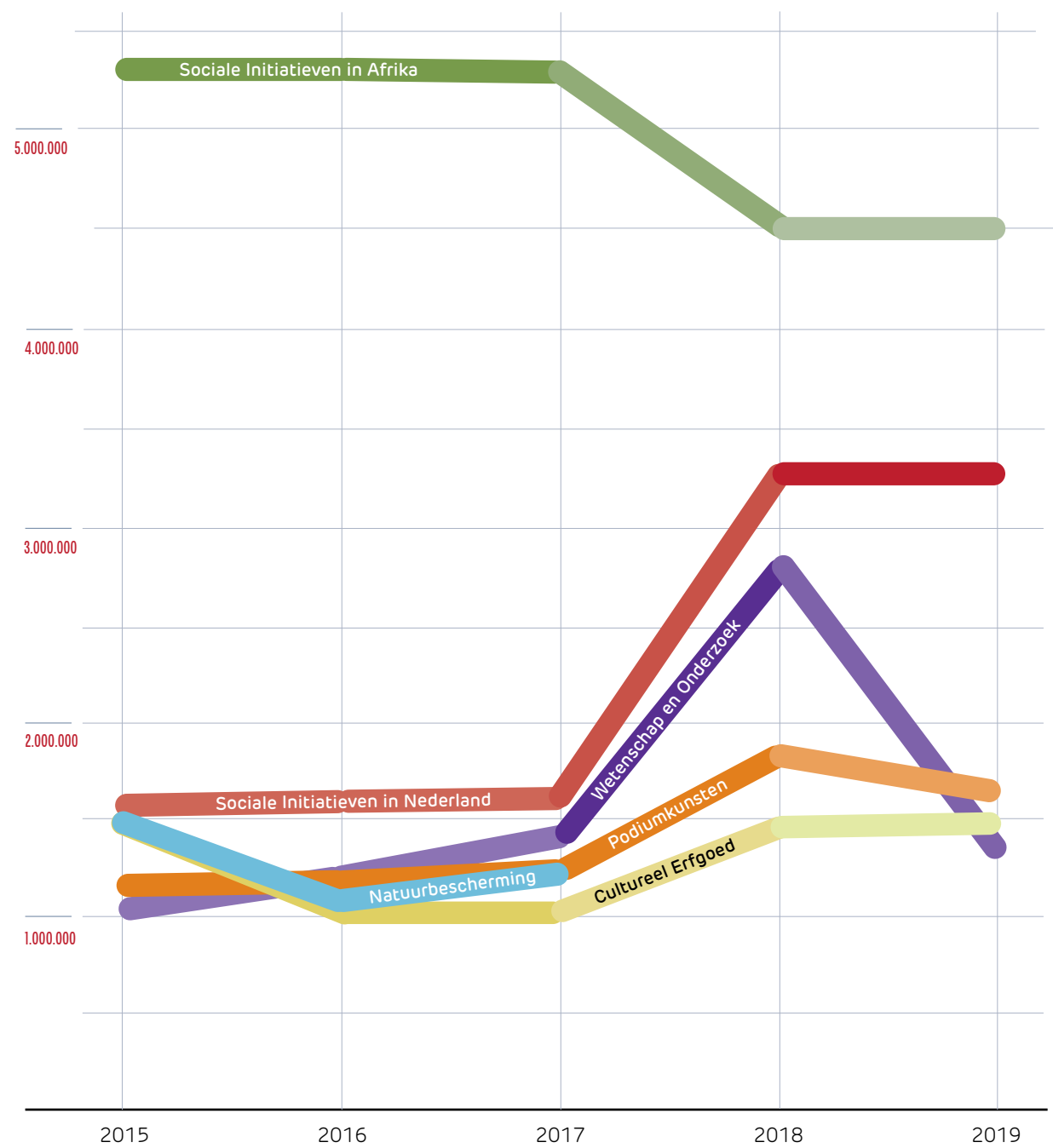
Het was niet alleen een jaar van goed nieuws. Dit is niet de plaats om op internationale politieke ontwikkelingen in te gaan, maar op nationaal niveau willen wij toch kort stilstaan bij het voornemen van het kabinet om het wetsontwerp Transparantie Maatschappelijke Organisaties door te zetten. Met alle begrip voor de wens van de overheid om grip te krijgen op geldstromen naar organisaties die onze maatschappij ondermijnen, het is schieten met een kanon op een mug om dat te doen door donaties in de hele goede doelensector in de openbaarheid te dwingen. Terwijl het een taak is die de overheid zelf uitstekend moet kunnen uitvoeren. De voortreffelijk functionerende anbi-dienst van de Belastingdienst (om over die laatste ook eens iets positiefs te zeggen) is daarvan het bewijs.

Over belastingen gesproken: Rutger Bregman van De Correspondent (ons goed bekend van de door Dioraphte gesteunde verhalenreeks *Nieuw in Nederland* van Dick Wittenberg) heeft in Davos kritische kanttekeningen geplaatst bij het werk van charitatieve organisaties met geld van de superrijken. Die zouden beter meer belasting kunnen betalen. Ik meen dat dit twee verschillende discussies zijn. Dat, zeker door de vierde industriële revolutie, bronnen van inkomsten steeds minder gemakkelijk te lokaliseren zijn, moet inderdaad met betere belastingheffing worden aangepakt. Maar private charitatieve instellingen doen op een vaak efficiëntere manier goed werk dan de overheid (en zonder aan de leiband van de steeds populistischer wordende politieke waan van de dag te lopen). Bij Dioraphte zetten we het werk met het aan ons toevertrouwde vermogen in elk geval ook dit jaar met veel dankbaarheid en genoeg voort!

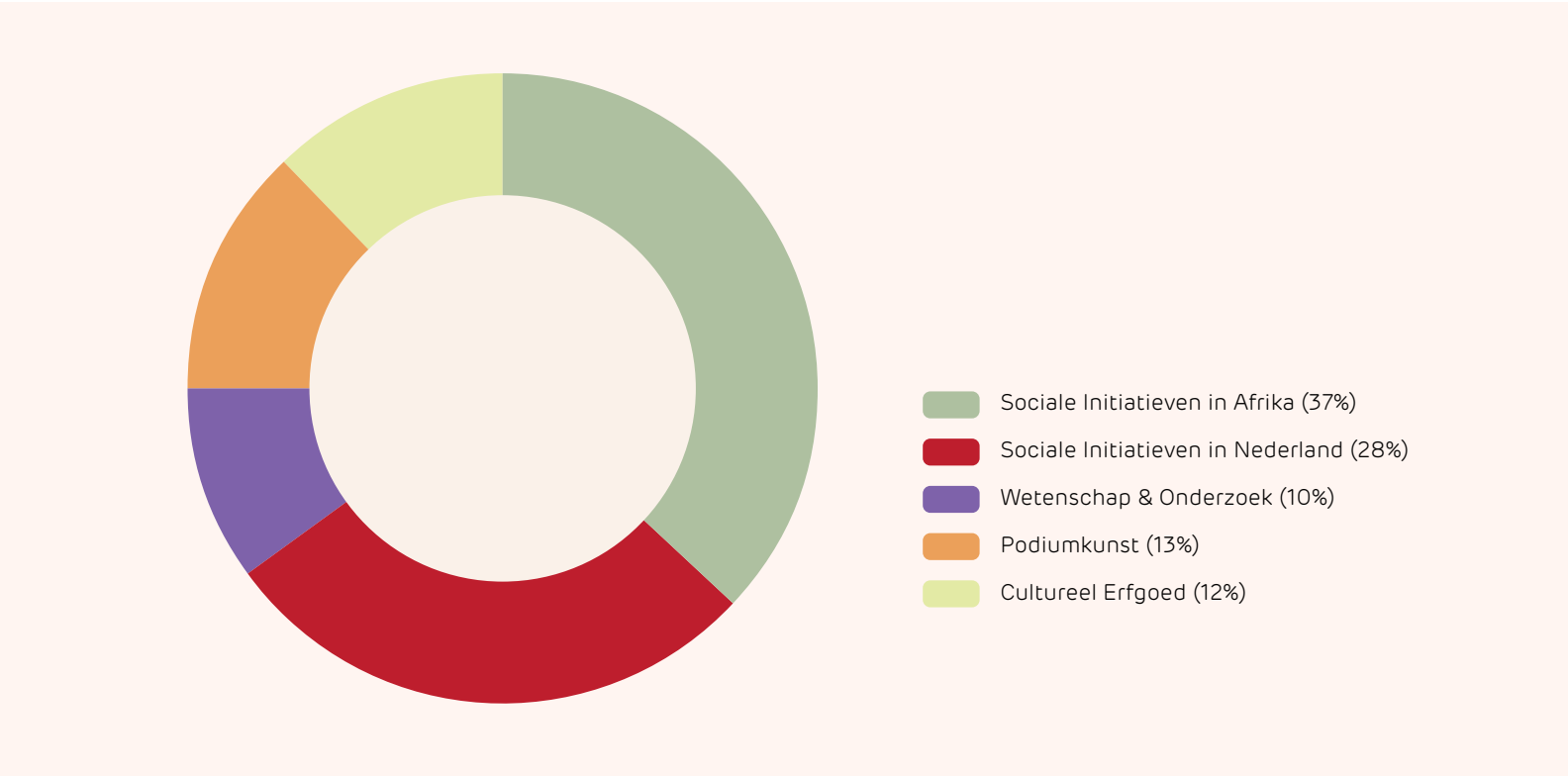
Namens het bestuur,
Arnold Croiset van Uchelen (voorzitter)

Overzicht toekenningen 2015 t/m 2019

Toekenningen per werkgebied in 2019

<

In 2018 is het jaarlijkse donatiebudget verhoogd van ruim 12 naar ruim 14 miljoen euro. Dat vertaalde zich in de scherp stijgende lijnen van Sociale Initiatieven Nederland, Wetenschap en Onderzoek, Podiumkunsten en Cultueel Erfgoed.

In 2019 is 12,3 miljoen euro aan donaties toegekend. Er ging vooral minder geld naar Wetenschap en Onderzoek, omdat Dioraphte in dat werkgebied twee *calls for proposals* heeft uitgeschreven (van elk 1,7 miljoen euro) die pas in 2020 hun beslag zullen krijgen.

^

Het aantal gehonoreerde aanvragen groeit gestaag: van 188 in 2015, via 213 in 2017 naar 262 in 2019. De verhouding tussen aanvragen en toekenningen lag in 2019 op 71 procent.

Sociale Initiatieven in Afrika

Dioraphte geeft financiële steun aan sociaal-maatschappelijke projecten in Ethiopië, Kenia en Oeganda. In Malawi steunt Dioraphte enkele langer lopende programma's maar geen projecten. De focus ligt, direct of indirect, op mensen die in armoede en isolement leven.

44 toekenningen
totaal 4.500.203 euro

Precision Agriculture for Development landbouwadvies per SMS

Advies per SMS. Het is een goedkope vorm van ondersteuning die kleinschalige boeren in Kenia helpt hun opbrengsten te vergroten. In samenwerking met One Acre Fund bereikte Precision Agriculture for Development in 2019 in Kenia bijna 600.000 boeren. Op naar de miljoen, aldus regiodirecteur Emmanuel Bakirdjian

Mobiele telefoons zijn alom vertegenwoordigd. Zelfs kleinschalige boeren in afgelegen gebieden van Oost-Afrika hebben een gsm. Dat opent prachtige mogelijkheden voor het beter benutten van het agrarische potentieel. Bijvoorbeeld door het geven van gepersonaliseerd advies per SMS. De voordelen zijn enorm. Het kost nauwelijks iets per boer per jaar, het speelt in op de tijd van het jaar, op de weerscondities en ziekte-uitbraken, het is aangepast aan de specifieke eigenschappen van de boerderij, de bodem, de opleiding van de boer. Precision Agriculture for Development (PAD), de naam zegt het al, is een van de organisaties die zich wereldwijd met deze vorm van agrarisch advies aan kleine boeren bezighoudt. Dioraphte steunt het werk van PAD in Kenia.

Zuurgraad

Op verzoek van het ministerie van Landbouw en Irrigatie en in samenwerking met 's lands grootste telecomprovider heeft PAD een SMS-campagne ontwikkeld en geïmplementeerd. Via een *two ways SMS-communication system* genaamd MoA Info hoopte PAD in 2019 een half miljoen boeren te bereiken. 'Het zijn er bijna 600.000 geworden,' vertelt Emmanuel Bakirdjian, regiodirecteur van Afrika. 'En in 2020 mikken we op een bereik van één miljoen boeren.' In samenspraak met het ministerie voedt PAD de Keniaanse boeren met informatie over mais, zoete en gewone aardappelen, bonen, en bananen. Het kan gaan over het juiste moment van zaaien, over bemesting of de juiste behandeling van de bodem. 'Je hebt gebieden waar de zuurgraad van de grond te hoog is. Om de zogenaamde PH-waarde naar nul te krijgen

moeten ze kalk strooien over hun land. Per SMS krijgen ze te horen wanneer, hoeveel en waar de kalk te verkrijgen is.' Omdat de boeren nogal wat kalk nodig hebben en het vervoer prijzig is moeten veel boeren lenen om het in te kopen. Per SMS krijgen ze vervolgens een reminder om een termijn af te betalen.

Economische impact

PAD staat zich voor op het voortdurend testen, evalueren, meten en zo nodig aanpassen van hun methode. Om de impact van de interventies te meten werkt PAD met *randomized controlled trials*. 'We combineren de data van hoeveel mensen we bereiken met bewijzen van gedragsverandering bij de boeren,' aldus Bakirdjian. 'We verzamelen bijvoorbeeld data over hoe ze reageren op waarschuwingen over het uitbreken van een ziekte onder hun gewassen.' De precieze economische impact van de SMS-adviezen is op dit moment nog moeilijk te bewijzen. 'Het verzamelen van informatie over economische vooruitgang en rendement op investeringen is heel kostbaar. Bovendien is het vaak een kwestie van de lange adem. Neem bijvoorbeeld het toevoegen van kalk aan de zure bodem. Voordat je de opbrengsten van de nieuwe oogsten goed kunt vergelijken met de oude ben je jaren verder. Dat maakt de promotie van het gebruik van kalk ook zo ingewikkeld. De resultaten zie je pas op de lange termijn. In India zijn we verder met het onderzoek naar de economische impact van SMS-adviezen. Die blijkt zeer substantieel te zijn. Over een paar jaar hopen we dat ook volmondig te kunnen zeggen over Kenia.'

TOEKENNING DIORAPHTE 100.000 euro

Wemos

iedereen heeft recht op gezondheid

Recht op gezondheid voor allen. Dat is waar de lobby- en advocacy-organisatie Wemos zich voor inzet. Samen met internationale partners onderzoekt Wemos de structurele onderliggende issues van ongelijkheid in toegang tot de gezondheidszorg. Ze bepleit systeemveranderingen bij de Nederlandse overheid, de EU en bij multilaterale organisaties. De relatie tussen Wemos en Dioraphte stamt uit het begin van deze eeuw. Tot nu toe betrof Dioraphtes steun projecten en programma's, in 2019 vroeg Wemos voor het eerst om een algemene bijdrage. Directeur Mariëlle Bemelmans legt uit: 'We hebben een langdurige vertrouwensband met Dioraphte opgebouwd. Nu was het een goed moment om een organisatiefinanciering aan te vragen. Om werkelijk effectief

te zijn en adequaat op problemen te kunnen anticiperen, streven we naar een zekere mate van onafhankelijkheid en flexibiliteit die projectfinanciering onvoldoende biedt.'

Met haar bijdrage ondersteunt Dioraphte de strategie van Wemos. Die focust zich de komende vijf jaar op drie thema's: financiering van gezondheidszorg, zorgpersoneel en toegang tot medicijnen. Voor de eerste twee thema's richt de organisatie zich op Kenia, Malawi, Oeganda, Tanzania en Zambia. 'Zo hebben we in 2019 samen met de plaatselijke vakverenigingen van verloskundigen in Oeganda en Malawi een case-studie gedaan,' vertelt Bemelmans. 'Doel was aan het licht te brengen hoe het gesteld was met de zorgverleners in die landen. We constateerden dat best veel verlos- en verpleegkundigen worden opgeleid, maar dat tegelijkertijd duizenden zonder werk zitten, terwijl er een grote behoefte is aan verloskundige zorg. We analyseerden de onderliggende oorzaken en legden die vast in een rapport. Dat heeft onze Oegandese partnerorganisatie, Achest, in het Oegandese parlement gepresenteerd, en we hebben het gezamenlijk onder de aandacht van de Wereldbank gebracht. In Washington hebben we meegepraat over de financieringsmechanismen van de Wereldbank en de restricties op uitgaven aan zorgpersoneel ter discussie gesteld. Nu zijn we druk bezig daar een goed vervolg aan te geven.'

TOEKENNING DIORAPHTE 75.000 euro

'Een verpleegkundige kan misschien voor zes patiënten zorgen, maar dan kan ze niet alle patiënten de nodige kwaliteit geven. Ik maak me veel zorgen over het tekort aan medisch personeel.'

Deborah, verloskundige, Matawale Health Centre, Malawi

Tweega Medica

een tweede tropenarts voor Mangochi Hospital in Malawi

De gezondheidszorg voor de meest hulpbehoevende inwoners van Oost-Afrika verbeteren op plekken waar chronisch te weinig zorgcapaciteit is. Om dit te bereiken zendt Tweega Medica artsen uit die direct medische hulp verlenen én kennis overdragen. Eén van hen is Annet Hofland, die werkzaam is in het Mangochi District Hospital in Malawi, een van de armste landen ter wereld. Haar aanstelling in 2018 is gefinancierd door Dioraphte. Op verzoek de Blantyre School of Medicine in Malawi heeft Dioraphte contact gelegd met Tweega Medica en financierde Dioraphte de aanstelling en de verlenging van haar contract alsook de aanstelling van een tweede tropenarts. Per 17 februari gaan Bente van der Meijden en haar partner (eveneens medicus) Lennart Blom aan de slag in Mangochi.

En dat blijkt nodig. In Malawi werken gemiddeld twee artsen op honderdduizend inwoners. Dat is al veel te weinig, maar het kan nog erger: Hofland is samen met een

collega in het Mangochi District verantwoordelijk voor 1,2 miljoen mensen. 'In mei 2019 zijn twee Amerikaanse artsen vertrokken. Het geld was op. Sindsdien werk ik me helemaal een slag in de rondte,' aldus Hofland.

Het grootste deel van haar werk bestaat uit verloskunde, maar als een soort vliegende kiep springt ze bij waar ze kan. Bovendien leidt ze toekomstige huisartsen op, die er op termijn voor zorgen dat Westerse artsen overbodig zijn. 'Het is fijn dat Bente en Lennart nu komen. Dan hebben we een flinke overlap en tijd om ze in te werken. Ik zie ernaar uit om mensen met dezelfde achtergrond naast me te hebben.' Samen gaan ze zich bezighouden met de dagelijkse klinische praktijk, maar ook met het verder ontwikkelen van de huisartsgeneeskunde buiten de muren van het ziekenhuis. Hofland: 'Als je wilt dat je inspanningen impact hebben, dan is dit een vette plek om als tropenarts te werken.'

TOEKENNING DIORAPHTE 67.120 euro

De bijna honderdduizend inwoners in de Makuru-sloppenwijk in Nairobi leven zonder basisfaciliteiten als drinkwater en elektriciteit. Duizenden kinderen blijven verstoken van onderwijs. De Gatoto Primary School is er een lichtbaken. Binnen haar muren krijgen meer dan duizend kinderen uit de *slum* les. De school moet het doen zonder steun van de overheid. 'We hopen dat ze de salarissen en de schoolboeken gaat betalen, maar we zijn al sinds de jaren negentig in onderhandeling, dus dat schiet niet op,' schampert schooldirecteur Betty Nyagoha. 'Van overheidswege is er alleen interesse in de slums als er verkiezingen aankomen. Dan moeten onze stemmen voor hun herverkiezing zorgen. Maar daarna zien we ze niet meer.'

De school is afhankelijk van de jaarlijkse bijdragen van ouders – zo'n zestig procent kan die daadwerkelijk betalen – en van fondsen. Dioraphte draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs van 1.070 leerlingen, en aan de studiebeurzen van honderdvijftig leerlingen die vanaf Gatoto Primary School doorstromen naar de

middelbare school. Van deze honderdvijftig stromen er overigens dit jaar weer vijftien door naar de universiteit, zodat straks vijfenveertig ex-leerlingen van Gatoto een universitaire studie volgen.

Ook financiert Dioraphte de ondersteuning van zestig arme gezinnen (driehonderd mensen) met voedsel en gezondheidszorg. 'Als de ouders genoeg te eten hebben en niet ziek zijn, is de kans groter dat de kinderen naar school gaan,' aldus Nyagoha. 'Anders worden ze de straat opgestuurd om geld te verdienen met klusjes, bedelen of zelfs stelen.'

Het streven van Gatoto is om het analfabetisme in de sloppen terug te dringen. Als gevolg daarvan staan de bewoners meer open voor gezondheidsvoorlichting, laten ze hun kinderen vaker en eerder inenten tegen infectieziekten en kunnen ze de instructies bij de medicijnen (beter) lezen. 'Maar bovenal is ons onderwijs de sleutel tot de verbetering van de levensomstandigheden in de slum.'

TOEKENNING DIORAPHTE 40.000 euro

In Oeganda heeft ongeveer de helft van de huizen een 'dirt floor'. Het probleem van deze vloeren is dat ze niet schoon te maken zijn en zo een broedplek worden voor bijvoorbeeld mijnwormen en zandvliegen, die infectieziekten veroorzaken. Omdat jonge kinderen vaak geen luiers dragen, blijven resten van fecaliën in de vloer achter, met als gevolg een sterk verhoogd risico op diarree. Een betonnen vloer zou veel van deze ellende voorkomen, ware het niet dat die oplossing voor de veelal arme bewoners te duur is. Een betaalbaarder alternatief is de aarden vloer.

'Die wordt volgens een eeuwenoude methode vervaardigd, waaraan nieuwe technieken worden toegevoegd,' legt Katy Dutile uit. Zij is managing director van EarthEnable in Oeganda. 'De aarden vloer bestaat uit drie lagen. Allereerst leg je een laag gravel, daarover komt een laag met zand, klei en water. Als die gedroogd is komt er een deklaag van op olie gebaseerd vernis overheen, van een kleur naar keuze. Die deklaag maakt de vloer ondoordringbaar voor water en ongedierte. Deze methode is weliswaar bewerkelijk, maar toch zestig procent goedkoper dan beton. De voordelen voor de gezondheid van de Oegandezen is groot. Hoe groot hopen we via een nu lopende studie binnen twee jaar te weten.'

Dioraphte steunt EarthEnable sinds 2017. In 2019 ging een deel van de bijdrage naar 120 leningen aan zogenoemde *loan groups*. Gezinnen die de vloer niet meteen kunnen betalen, kunnen met een lening de vloer financieren en deze binnen zes maanden afbetalen. Daarnaast gaat een deel van het geld naar onderzoek en ontwikkeling van een nieuw product om ook de muren te kunnen behandelen. 'We zijn bezig met het testen van dertig pleister- en dertig expoxymuren. Het lijkt er sterk op dat deze behandeling het aantal muskieten in de huizen sterk reduceert, waardoor de kans op malaria kleiner wordt. Een neveneffect van de nieuwe vloeren en muren is dat de bewoners in huizen wonen waar ze trots op zijn.'

TOEKENNING DIORAPHTE 75.000 euro

Sinds 2017 werkt Edukans met steun van Dioraphte aan het meerjarige programma For Every Child a Future. Het doel is niet alleen om kinderen rekenen en taal te leren, maar ook sociale vaardigheden, zodat hun veerkracht wordt vergroot.

Het programma is gericht op de verbetering van het onderwijs in en rond de vluchtelingkampen Aysaita en Berhale in het noordoosten van Ethiopië. In de kampen (en hun omgeving) leven naar schatting vijftigduizend Eritreeërs. 'Deze vluchtelingen kregen geen support van andere ngo's,' vertelt *senior education specialist* Hendrien Maat. 'Gelukkig hebben we naast de steun van Dioraphte inmiddels ook Unicef en Stichting Zijn aan onze zijde. Daarom hebben we het oorspronkelijke driejarige programma met een jaar verlengd tot 2020.' Het programma richt zich op onderwijs in de kampen, maar ook op negen scholen in de omgeving. Niet alle vluchtelingen komen namelijk in kampen terecht, ze zoeken ook een veilig heenkomen in de gewone nederzettingen in de grensstreek. 'Er is nog een hele groep kinderen die niet naar school gaat, bijvoorbeeld omdat het voor hun ouders geen prioriteit is. Een streven voor de komende tijd is daar grip op te krijgen.'

Diploma

Het programma bereikt momenteel meer dan 7.500 leerlingen en 246 leraren en wordt gestut door drie

pijlers: toegang, kwaliteit en veerkracht. Toegang gaat over de bouw van scholen en sanitaire voorzieningen en de beschikbaarheid van leraren, kwaliteit over de beschikbaarheid van lesmateriaal en de training van leraren. 'De Eritrese leraren zijn vaak jonge jongens die net hun middelbare school hebben afgerond, een krijtje krijgen en voor de groep gaan staan. Van deze jongens krijgen er 28 drie zomers lang een training op de pabo in Aysaita, zodat ze in 2021 met een diploma als volwaardige onderwijzer voor de klas staan.'

Veerkracht

De derde pijler en nieuw in het programma is veerkracht via Social and Emotional Learning (SEL). 'Het aanleren van sociale vaardigheden is wennen voor onderwijzers en leraren,' ziet Maat. 'De kinderen gaan naar school om rekenen en taal te leren en plotseling moeten ze praten over wie ze zijn, over hoe ze zich tot elkaar verhouden.

Ze kijken er in het begin een beetje vreemd tegenaan, maar ze willen het wel heel graag. Helaas worden de lessen nu nog buiten de reguliere schooluren gegeven, wat de opkomst niet ten goede komt.' Hoewel er indicaties zijn dat SEL goed werkt, is het effect nog moeilijk te meten. 'Wel weten we dat het onderdeel *Sexual & Reproductive Health* zijn vruchten afwerpt. Meiden die meedoen aan zogenoemde girls clubs weten steeds meer te voorkomen dat ze op 14-jarige leeftijd worden uitgehuwelijkt.'

TOEKENNING DIORAPHTE 100.000 euro

Sadiya Abdu – klas 4 – 10 jaar oud

'Ik ben Sadiya, woon met mijn ouders, broers en zussen in Berhale. Toen ik de SEL-lessen kreeg, heb ik echt veel geleerd. Ik was heel verlegen, maar nu kan ik mezelf goed staande houden voor een groep.'

Father Grol's Welfare Trust menselijke waardigheid teruggeven aan gevangenen

Al dertig jaar ijvert Father Grol's Welfare Trust voor een betere en menselijkere gevangenzorg in Kenia. En dat is nodig ook. Hoewel de Keniaanse autoriteiten sinds 2003 bezig zijn met de hervorming van het verouderde gevangeniswezen, verlopen de verbeteringen traag. Terwijl de 117 gevangenisberekend zijn op 25.000 gedetineerden, bevolken nu ruim 50.000 mensen de cellen. Er is een tekort aan medicijnen en voedsel, de behandeling door het gevangenispersoneel is vaak mensonterend. Father Grol's Welfare Trust wil de gevangenen en ex-gevangenen hun menselijke waardigheid teruggeven. 'Ons programma bestaat uit vier hoofdlijnen,' vertelt Adrian Kaburu. 'We zorgen voor

onderwijs en training van de gevangenen, we leveren spullen voor sport en recreatie, we leveren medische en sanitaire middelen en we doen aan nazorg voor de ex-gevangenen.' Dioraphte draagt vanaf 2018 bij aan het driejarige project, dat in 26 gevangenis wordt uitgevoerd en jaarlijks meer dan 15.000 gevangenen ondersteunt. Belangrijk is de training van de bewakers. Kaburu: 'De meeste bewakers ontzeggen de gevangenen hun basale rechten en noden. We trainen nu 390 bewakers in het menswaardig omgaan met de gevangenen.'

Daarnaast helpt de Trust 1.800 ex-gedetineerden een nieuw bestaan op te bouwen in een gemeenschap die hen met

argusogen bekijkt, bang is voor recidive of zich voor hen schaamt (bijvoorbeeld de familie). De vaardigheden daarvoor hebben ze vaak in hun straftijd geleerd. Zo ook mister George. In de gevangenis volgde hij timmerlessen. Eenmaal op vrije voeten opende hij een werkplaats en kreeg hij (dankzij Tools to Work) van Father's Grol's Welfare Trust het benodigde gereedschap, zoals een elektrische zaagmachine. Hij heeft nu een kleine onderneming, met voldoende omzet om zijn gezin te onderhouden en de school van zijn kinderen te betalen. Zijn doel is zijn zaak uit te breiden en grotere contracten voor zijn meubelmakerij binnen te halen.

TOEKENNING DIORAPHTE 20.000 euro

Tools To Work gereedschap voor vier vakscholen in Bungoma County, Kenia

Als een van de weinige organisaties in Nederland heeft Tools To Work zich gespecialiseerd in de revisie van gebruikte gereedschappen en machines, ten behoeve van vakscholen in Afrika. De gereedschappen worden door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gereviseerd, zodat het 'sociale' mes aan twee kanten snijdt. 'Voor de Nederlandse markt zijn de gereedschappen niet meer interessant, maar de kwaliteit is vaak hoog en na revisie zijn ze nog jaren bruikbaar,' aldus directeur Lex Merlijn. Hij is net terug van een werkbezoek aan onder meer twee nieuwe vakscholen in Bungoma County in Kenia. Het zijn twee van de vier scholen waarvan Dioraphte bijdraagt aan de inrichting van de werkplaatsen. Deze vier gaan in de nabije toekomst deel uitmaken van tien *centers of excellence* die garant staan voor goed technisch onderwijs. En dat is hoognodig, meent Merlijn. 'Ik heb zelf ongeveer dertig jaar in Afrika gewoond en weet dat je bijvoorbeeld loodgieters met een lampje moet zoeken. Technisch onderwijs is een ondergeschoven kind.'

In Bungoma trof Merlijn twee scholen in aanbouw. 'Ze liggen behoorlijk op schema met de nieuwbouw, zodat er straks lokalen zijn waarin de jongens en meisjes

prima onderwijs kunnen ontvangen. En niet onbelangrijk, waar het gereedschap adequaat opgeslagen kan worden. Wat mij gelukkig stemde: ze hebben de oude gebouwen niet al tegen de grond gegooit, voordat de nieuwe overleiden staan. De lessen gaan tijdens de bouw dus gewoon door.'

In Nederland staat een container klaar met gereedschappen en kleine machines voor de werkplaatsen. 'Het gaat om gereedschap waarmee ze later ook echt aan de gang gaan. Een basisset voor een timmerman of een loodgieter bijvoorbeeld, kwaliteitsmateriaal dat aansluit bij het kennisniveau van de gebruiker en de behoeften van de lokale markt. Ik ben wel eens een zeer geavanceerde draaibank in Kenia tegengekomen. Prachtig, maar niemand wist hem te bedienen.' Merlijn verwacht dat de containers eind maart in Kenia aankomen. 'Dat is een prima timing. Waarschijnlijk zijn de gebouwen dan zo ongeveer klaar.'

TOEKENNING DIORAPHTE 50.000 euro

Universiteit Leiden vijf Afrikaanse masters in het kinderrecht

Het onderwijsprogramma *Master of Laws: Advanced Studies in International Children's Rights* van de Universiteit Leiden beoogt studenten van over de hele wereld in één jaar op te leiden tot specialisten in het kinderrecht. 'Studenten die de studie voltooien komen in het bezit van een juridische graad op advanced master's niveau (LL.M-degree). 'Het is de enige LL.M-degree in de wereld,' aldus Ton Liefwaard, hoogleraar kinderrechten te Leiden. 'En dat terwijl wereldwijd de behoefte aan kinderrechtprofessionals groot is. We willen met het programma bijdragen aan een nieuwe generatie van specialisten.'

Afgestudeerden met een Master of Laws kunnen aan de slag bij nationale en internationale (non-) gouvernementele organisaties, *national human rights institutions* (zoals een kinderombudsman), de rechterlijke macht, de advocatuur en bij wetenschappelijke instellingen. 'Onze ervaring is dat de meesten terugkeren naar eigen land. Daar hopen we natuurlijk ook op, zodat hun specialistische kennis van dit voor kinderen en hun families zeer wezenlijke vakgebied, zich als een olievlek verspreidt. Juist ook in die delen van de wereld waar de behoefte aan gedegen kennis van het kinderrecht groot is. Maar we kunnen ze natuurlijk niet dwingen terug te gaan. Soms lonken de internationale organisaties, en ook werkgevers in Nederland kunnen interessant zijn.'

In het studiejaar 2019-2020 profiteren vijf Afrikaanse studenten van de beurzen, waarvan één volledig door Dioraphte wordt ondersteund. In 2018-2019 financierde het fonds de beurs van de Zuid-Soedanese Lucy Opoka. Ze vertelt: 'Ik studeerde rechten in Kenia toen de kans voorbijkwam om in Nederland kinderrechten te studeren. De beurs was een grote opluchting, zelf had ik het nooit kunnen financieren. De studie heeft mijn ogen geopend voor andere issues. Ik heb een veel ruimere blik op de wereld gekregen. Nu loop ik stage bij Africa Legal Aid in Den Haag. Daarom blijf ik een jaar langer in Nederland. En daarna? Werken voor UNHCR lijkt me geweldig.'

TOEKENNING DIORAPHTE 35.000 euro

Lwala Community Alliance gemeenschap draagt gezondheidszorg

Twee broers die hun ouders waren verloren aan AIDS stichtten in 2007 Lwala, een ziekenhuis in een afgelegen gebied in West-Kenia. Hun doel was de dramatisch hoge sterftcijfers onder volwassenen en kinderen op het hoogtepunt van de HIV-epidemie in te dammen. Inmiddels is Lwala Community Alliance veel meer dan een ziekenhuis, namelijk een 'gemeenschapsgedreven' gezondheidsmodel. 'We staan een holistische aanpak voor die structurele veranderingen teweegbrengt' aldus executive director Ash Rogers. 'Het Lwala-model rust op vier pijlers: *Community Committees*, gezondheidscentra, *Community Health Workers* en data die de Health Workers in het veld ondersteunen bij hun diagnoses en interventies. Het resultaat mag er zijn: de kindersterfte is drastisch gereduceerd, de overdracht van hiv van moeder op kind is bijna volledig geëlimineerd en het gebruik van anticonceptie is verdrievoudigd.

De uiteindelijk ambitie is het model op nationale schaal uit te rollen. 'We zijn in 2019 begonnen met het opschalen naar de hele Migori County, waar een miljoen mensen wonen. Daarvan hopen we er zo'n 90.000 te kunnen helpen. Dat doen we onder meer middels de training van honderd extra Health Workers en de training van peer organisaties die onze aanpak in andere gebieden kunnen implementeren.' Bovendien verleent Lwala technische steun aan de Ministry of Health in haar streven een *model county for community led health* te ontwikkelen. Rogers hoopt dat het model

binnen een jaar of tien via de Keniaanse overheid in het hele land ingang zal weten te vinden. Zover is het nog lang niet. Rogers: 'Eerst Migori County maar eens oververen en ondertussen proberen zo veel mogelijk bewijs te verzamelen dat het model werkt. Dan raken andere counties vanzelf geïnteresseerd en daarna hopelijk de nationale overheid. Dat hangt ook af van de politieke luimen van het moment. Wij moeten het model perfectiëren, het bewijs leveren en klaar zijn om op het toeval in te spelen.'

TOEKENNING DIORAPHTE 75.000 euro

Sociale Initiatieven in Nederland

Dioraphte geeft middels deze portefeuille financiële steun aan sociaal-maatschappelijke projecten, inclusief opvang en begeleiding, die een verbetering beogen in de situatie van mensen met een migratie/vluchtelingenachtergrond, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke functiebeperking, alsmede ouderen en mensen met een sociale functiebeperking (mensen die in armoede en isolement leven).

107 toekenningen
totaal 3.386.623 euro

Jeugdeducatiefonds 'Met een eigen bed stijgt de leercurve al'

'We willen met het Jeugdeducatiefonds de al generaties durende armoede doorbreken,' vertelt directeur Hans Spekman vanuit de auto. Hij doorkruist Nederland om basisscholen met veel kinderen uit gezinnen in een financiële achterstandssituatie te bezoeken. 'Met onze bijdragen geven wij ze de kans zich maximaal te ontwikkelen.'

Kinderen tot en met twaalf jaar lopen een bovengemiddeld risico op armoede: in 2017 leefde ongeveer negen procent van hen in armoede. Deze kinderen maken zich zorgen of er wel geld is voor eten of schoolspullen. Ze voelen de financiële stress bij hun ouders, zijn daardoor zelf gespannen en kunnen zich moeilijk concentreren op school. Logischerwijs komt dat hun ontwikkeling niet ten goede. Het schooladvies van leerlingen vertoont een steeds hogere correlatie met het opleidingsniveau van ouders. Armoede veroorzaakt dus kansenongelijkheid in de ontwikkeling van kinderen. Scholen met een meerderheid aan kinderen die opgroeien in een achterstandssituatie hebben meer dan andere scholen extra financiering nodig om zo de kansen voor hun leerlingen te vergroten. Het Jeugdeducatiefonds schiet deze kinderen te hulp. Directeur Hans Spekman: 'Dit doen wij via basisscholen, omdat leerkrachten en schooldirecteuren de situatie van kinderen het beste kennen. Basisscholen die door ons gecertificeerd worden, kunnen aanvragen doen voor kinderen die dat het hardst nodig hebben. Dat kan een individuele aanvraag zijn voor bijvoorbeeld de aanschaf van een bed of extra taalles, maar ook een groepsaanvraag. Met een eigen bed zie je de leercurve al scherp stijgen.'

Vangnet

Als een ware pleitbezorger trekt Spekman door het land. 'Ik ben zelf opgegroeid in een arm gezin, dat door pech achteruit geworpen is. Pech bestaat, en kinderen hebben sowieso geen schuld. Het collectief moet ze weer kansen geven. Wij zijn een vangnet naast de bestaande lokale voorzieningen.' Het Jeugdeducatiefonds richt zich in eerste instantie op basisscholen in Neder-

land waarvan meer dan vijftig procent van de schoolpopulatie in armoede leeft. Daarbij wordt uitgegaan van gezinnen met een inkomen onder de 150 procent van het minimum. Naar schatting zijn in Nederland zeshonderd scholen die daaraan beantwoorden. Spekman: 'In 2020 wil het Jeugdeducatiefonds doorgroeien naar honderdvijftig scholen. Binnen vijf jaar hopen we alle zeshonderd scholen te bereiken.'

Honderd

Zojuist is met De Blauwe Lijn in Amsterdam Zuidoost de honderdste school gecertificeerd. Directeur Els Ran-zijn: 'We hebben net het feestje achter de rug. Helaas zijn er veel kinderen uit arme gezinnen op onze school. Zeker een keer per maand hebben we te maken met een huisuitzetting, waardoor leerlingen plotseling op straat staan. Sommige kinderen komen zonder ontbijt naar school. Schrijnend, maar we laten ons er niet door leiden. We zien juist de mogelijkheden. Vorig jaar kreeg zevenendertig procent van onze leerlingen havo-vwo advies, dit jaar mikken we op vijfenveertig procent.'

'Al zeg ik het zelf, ik ben goed in potjes vinden en subsidies aanvragen. Toch zijn er soms nog leerlingen die nergens voor in aanmerking komen. Kinderen van illegale ouders bijvoorbeeld. Die zou ik graag van een laptop voorzien. Of iets extra's regelen voor een meisje wiens moeder ernstig ziek is. En we hebben vorig jaar een meisjeskoor geformeerd. Ze zingen hartstikke mooi. Als ze nou van die mooie lichtblauwe gospelrobes aanhebben, gaan ze van trots nog mooier zingen. Volgende week staken de onderwijskrachten. Dan geeft mij de tijd om bij het Jeugdeducatiefonds een paar aanvragen te doen.'

TOEKENNING DIORAPTE 150.000 euro

Voedselbanken Nederland **verdubbeling van de voedselhulp**

Een schokkend cijfer: tussen de vierhonderd- en vijfhonderdduizend mensen in Nederland hebben honger. Daarvan weten 140.000 mensen de weg naar een van de 170 voedselbanken te vinden. Anders gezegd: meer dan twee derde ontbeert de wekelijkse voedselsteun. Dat aandeel moet omlaag, zo concludeerde de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Voedselbanken Nederland (VBN) in september 2019. Meteen stelden de leden ook een concreet doel: in de periode 2020-2025 moet het aantal mensen dat profiteert van de voedselhulp verdubbelen tot minstens 280.000. 'In mei komen we, in nauwe samenwerking met onze leden, tot een plan van aanpak hoe die groei te bewerkstelligen,' vertelt Caroline van der Graaf-Scheffer. Als bestuurslid van de VBN is zij verantwoordelijk voor de portefeuille Fondsenwerving en Inkoop. 'Vast staat dat de verdubbeling van het aantal klanten een flinke stijging van exploitatiekosten en investeringen teweeg zal brengen. We schatten dat de 170 lokale voedselbanken samen naar een begroting van zo'n zestien miljoen euro moeten.'

Om dat te bewerkstelligen initieert de VBN met steun van Dioraphte het project Versterking Fondsenwerving Voedselbanken. De doelstellingen zijn niet alleen het versterken van de fondsenwerving van lokale voedselbanken door middel van een speciaal voor de voedselbanken samengestelde cursus en training maar ook de borging van de tijdens het project verworven kennis en expertise. 'We zijn een vereniging van twaalfdui-

zend vrijwilligers zonder betaald kader,' aldus Van der Graaf-Scheffer. 'Met de steun van Dioraphte kunnen we voor de opzet van de cursus en de training van onze vrijwilligers gedurende een jaar externe professionals aantrekken die dit gehele opleidingstraject opzetten en begeleiden. Deze professionals zijn Deny de Jong en Suzanne Kooij van Offspring Community. Zij hebben al dertig jaar ervaring in de wereld van de goede doelen. Het zijn dus ervaren trainers, die de vrijwilligers met raad en daad terzijde zullen staan.'

TOEKENNING DIORAPHTE 48.870 euro

Hospice Amsterdam Zuidoost
aandacht voor niet-Westerse stervenscultuur

In 2014 namen twee verpleegkundigen, Darian Julia en Wendy Venetiaan, het initiatief om in Amsterdam Zuidoost een hospice te beginnen, waarin specifiek aandacht is voor de rituelen van de niet-Westerse stervenscultuur. Daar blijkt behoefte aan. 'Alleen Amsterdam Zuidoost telt al honderdvijftig verschillende culturen en honderdtachtig geloofsgemeenschappen,' aldus Lyda Westenbrink. Als interim-coördinator staat zij de twee initiatiefnemers in de startperiode bij om de organisatie van het hospice goed neer te zetten. Inmiddels is het hospice in vol bedrijf, met onder meer zes gastenkamers, twee gastenbadkamers inclusief toilet, twee bezoekerstoiletten, een grote huiskamer en een keuken. De bijdrage van Dioraphte is besteed aan het natte gedeelte van het huis. 'Daar zijn we heel blij mee,' vertelt Westenbrink. 'De overheid vergoedt wel de zorg, maar voor de verbouwing waren we afhankelijk van fondsen, vrienden en het bedrijfsleven.'

Het hospice vult een gat in de markt, hoe oneerbiedig dat ook klinkt. Zorginstellingen houden weinig rekening met de niet-westerse cultuur en de bijbehorende afscheidsrituelen. 'In de Hollandse verpleegkunde kijken we nogal eens raar naar niet-westerse gewoonten. Dat kan bij mensen uit een andere cultuur leiden tot onbegrip en schaamte. Neem de Ghanezen. Die spreken niet over de dood, tot op het allerlaatste moment dat het daadwerkelijk staat te gebeuren. Hun pijngrens is heel hoog. Er rust bijna een soort vloek op het spreken over de dood. Dat hou je tot op het laatste moment buiten de deur. Daaraan passen wij onze begeleiding aan.'

Het hospice streeft naar een bestand van honderd tot honderdtwintig vrijwilligers. Momenteel zijn er zestig vrijwilligers met een heel diverse culturele achtergrond actief. Allemaal krijgen ze een opleiding in palliatieve zorg. 'Bovendien,' aldus Westenbrink, 'organiseren we binnenkort een themawEEK voor onze vrijwilligers, waarin we zo veel mogelijk culturen aan het woord laten over hun specifieke stervensrituelen.'

TOEKENNING DIORAPHTE 35.150 euro

Doctors for Homeless toegankelijke zorg voor alle daklozen in Nederland

Volgens het CBS is in tien jaar tijd het aantal daklozen in Nederland verdubbeld: van 18.000 in 2009 naar bijna 40.000 in 2019. Stichting Doctors for Homeless Foundation (DHF) en de Nederlandse Straatdokters Groep (NSG) willen deze kwetsbare burgers in de marge van de samenleving de benodigde sociaal-medische hulp bieden. In de grote steden bestaat een infrastructuur ten behoeve van deze groep mensen, in middelgrote en kleinere steden ontbreekt die nogal eens. Uit een onderzoek van DHF blijkt dat een derde van de zogenoemde centrumgemeenten geen beleid heeft voor sociaal-medische zorg aan dak- en thuislozen.

Het streven is nu een richtlijn voor goede en toegankelijke zorg te maken die in alle gemeenten implementeerbaar is. Daarin staat zowel waar de dakloze terecht kan met zijn vragen en aandoeningen, als een handleiding voor de hulpverlener. Om te weten welke bouwstenen daarvoor nodig zijn voert DHF een pilot uit bij twee middelgrote gemeenten. Althans, dat was de oorspronkelijke bedoeling, aldus penningmeester Dick van Dijk. 'Almere is in een vroeg stadium afgehaakt. Een traject

met de gemeente Gouda is in gang gezet en zal waarschijnlijk op korte termijn van start gaan.'

Uit een door DHF verrichte QuickScan in oktober en november 2019 blijkt in Gouda wel degelijk een aantal zaken goed te gaan. 'De benodigde disciplines voor het ondersteunen bij de opvang en zorg aan daklozen zijn in de een of andere vorm beschikbaar,' aldus Van Dijk, 'maar de samenwerking, afstemming en communicatie over taken en verantwoordelijkheden verdienen verbetering. Gouda ontbeert een herkenbare en bereikbare centrale locatie waar een goede beoordeling en sociaal-medische begeleiding van daklozen kan plaatsvinden.' Inmiddels is een plan van aanpak opgesteld, met daarin onder meer het voorstel om een centrale locatie in te richten, een sociaal medisch team te formeren en een registratiesysteem in het leven te roepen met de cliëntgegevens van de daklozen. 'Als deze eerste fase wordt uitgevoerd, is de eerste bouwsteen van goede zorg voor daklozen in Gouda gelegd.'

TOEKENNING DIORAPhte 25.000 euro

Landelijk Platform Odensehuizen per jaar tien nieuwe huizen

Naar Deens voorbeeld is een Odensehuis een informatie-, advies-, maar vooral een ontmoetingsplek voor mensen met (beginnende) dementie en hun familie, vrienden en mantelzorgers. Ooit begonnen in Amsterdam hebben de huizen zich als een olievlek over Nederland verspreid. Inmiddels kent Nederland er 31, die zich sinds 2016 hebben verenigd in het Landelijk Platform Odensehuizen. Met het Ontwikkel- en expertiseprogramma wil het Platform zijn netwerk kwalitatief en kwantitatief versterken. Programmaleider Margo Langedijk legt uit waarom: 'De behoefte groeit, door de vergrijzing zijn er immers steeds meer mensen met dementie. Bovendien blijven mensen steeds langer in hun eigen omgeving wonen. Dan is het fijn in een Odensehuis terecht te kunnen.'

Het programma bestaat onder meer uit een adoptieprogramma voor nieuwe Odensehuizen. Het streven is te groeien met tien huizen per jaar, zodat eind 2020 vijftien Odensehuizen operationeel zijn. Langedijk: 'Het initiatief komt van onderaf, van de mensen in de steden en dorpen. Daardoor wortelen de Odensehuizen echt in de lokale samenleving. De situatie voor een huis in de Hoekse Waard is een andere dan voor een huis in een Amsterdamse wijk. Toch hangt er wel een organisatieconcept boven en zijn de kernwaarden van alle huizen dezelfde.'

Ook de andere doelstellingen van het Platform kunnen met het programma worden gerealiseerd. Zo moet het de bekendheid van de Odensehuizen in Nederland vergroten. Daarnaast levert het programma een bijdrage aan de kennisdeling, deskundigheidsbevordering en methodieontwikkeling van de leden. 'Dat doen we door trainingen voor vrijwilligers, intervisiegroepen en netwerkbijeenkomsten voor coördinatoren, het updaten van het handboek Odensehuis en de organisatie van landelijke congressen,' aldus Langedijk. 'In 2019 hebben we bijvoorbeeld een themabijeenkomst over financiën georganiseerd. Dat blijft een heikel punt. De startfinanciering van een Odensehuis kan je wel via fondsen regelen, maar voor structurele financiering moet je toch bij de gemeenten aankloppen. En die zitten momenteel krap.'

TOEKENNING DIORAPhte 30.000 euro

Refugee Company een betekenisvol leven voor vluchtelingen

Werk is de beste manier om te integreren in de Nederlandse samenleving. Dat is de diepste overtuiging van Refugee Company. Ze geeft mensen met een vluchtelingenachtergrond de kans op adem te komen, mee te doen en hun talenten te benutten. 'Het gaat ons niet om een quick fix naar een baan, maar om mensen een perspectief te geven op een betekenisvol leven in Nederland.'

Het interview met operationeel directeur Sandrijn Dekkers vindt plaats in een zogeheten Safe Space: het restaurant A Beautiful Mess in de voormalige Bijlmer Bajes. Het is net na de lunch, het keukenpersoneel is druk met de voorbereidingen voor het diner, jonge mensen zitten achter laptops, bezoekers lopen in en uit, een groep nieuwkomers wordt in een kringgesprek bijgepraat. 'Never a dull moment,' zegt Dekkers grinnikend. 'Het restaurant is een van onze twee Safe Spaces annex leer-werktrajecten. Het andere is het naaiatelier, A Beautiful Mess Makerspace. In beide plekken kunnen vluchtelingen zichzelf zijn, tot rust komen en wennen aan de nieuwe situatie.' Vanuit de filosofie dat niets zo slecht is voor deze kwetsbare groep mensen als hangen, wachten en niets doen, probeert Refugee Company ze vanaf dag één iets te bieden. 'Onze koffiebar 5, Coffee Connect in het AZC aan de Willinklaan in Amsterdam-West is een hele fijne plek. Daar leren mensen die nog geen status hebben een hele goede baristakoffie maken. Daarnaast krijgen ze indien nodig laagdrempelige psychosociale support.'

Veerkracht

Statushouders, maar ook mensen die nog in procedure zijn, kunnen terecht in een van de twee leer-werktrajecten van zes maanden. Dekkers: 'Binnen de veilige muren van deze plekken kunnen ze samen met ons onderzoeken welke volgende stap bij ze past en wat ze daarvoor nodig hebben.' Het leer-werktraject rust op drie pijlers: talent, netwerk en veerkracht. 'De trainees doen veel werkervaring op in ofwel het naaiatelier

ofwel het restaurant. Ze leren Nederlands en meer over de Nederlandse cultuur, ze leggen contacten met andere statushouders en met Nederlanders. Na deelname is de trainee zelfverzekerder en is er een duidelijk beeld van de volgende stap. Dat hoeft niet altijd een baan te zijn. Sommige vluchtelingen zijn dermate getraumatiseerd dat het al een hele stap is als ze zich weer onder de mensen durven te begeven. Daarom trainen we ze ook in soft skills, om hun veerkracht te vergroten.'

Betaalde baan

Dioraphte ondersteunt de laatste fase: aan het werk. Sinds de oprichting in 2015 heeft Refugee Company meer dan honderd zestig mensen succesvol naar een betaalde baan begeleid. Veel Syriërs, maar ook mensen uit Eritrea, Iran, Irak en Nigeria. 'We hebben een mooie lijst werkgevers die openstaan voor statushouders, maar niet iedereen realiseert zich wat dat betekent. Daarom werken we het liefst met werkgevers die al eerder iemand hebben geplaatst. Zoals Google of Suit Supply. Een nieuwe werkgever bezoeken we altijd eerst en nodigen we daarna hier in de Bijlmerbajes uit.' Zodra iemand een baan heeft aanvaard, biedt Refugee Company nog tweeënhalf jaar nazorg. De *restart* coaches houden contact met ze. 'Hoe gaat het? Hoe voel je je? Hoe ziet je contract eruit? De ervaringen tot nu toe zijn goed. Via het werk voelen de statushouders zich automatisch onderdeel van Nederland.'

TOEKENNING DIORAPHTE 38.000 euro

Foto's: Klaas Hulzebos

Het doel van Roll4Kids is allereerst kinderen veilig en vertrouwd te leren omgaan met hun rolstoel. Daardoor durven ouders hun kinderen meer los te laten, waardoor hun autonomie groter wordt, wat weer goed is voor hun zelfvertrouwen. De therapeuten van de scholen hebben meegelopen met de training,

waardoor ze nu in staat zijn zelf kinderen te trainen. Elke school heeft ten behoeve van het project een rolstoelparcours ontvangen voor in de gymzaal. Na afloop van de training blijf het parcours op de school achter, zodat de therapeuten er gebruik van kunnen maken. Deelnemer Teun (11) vond de rolstoeltraining superleuk. 'De trainer kan echt hele stoere dingen doen die wij dan ook weer gingen leren. Ik zou ook nog weleens van een roltrap willen kunnen, net als hij. We mochten ook zelf een parcours verzinnen met stoepen en trappen en daar dan op en af zien te komen. Ik kan nu heel veel zelf met mijn rolstoel. Ik vind het jammer dat de trainingen zijn afgelopen, maar ik blijf gewoon thuis ook nog oefenen.'

TOEKENNING DIORAPhte 18.246 euro

Sociale Initiatieven in Nederland

In My Backyard verdiepend contact tussen statushouders en buurtgenoten

Stichting In My Backyard (IMBY) stelt zich ten doel om het contact tussen statushouders die zich de afgelopen jaren in Amsterdam hebben gevestigd en hun Nederlandse buurtgenoten te vergroten.

‘Op die manier landen deze nieuwkomers beter, maken ze sneller onderdeel uit van onze stad en functioneren ze als volwaardige bewoners,’ vertelt directeur Lian Priemus. ‘Mensen komen naar Nederland. Ze zijn heel druk met het krijgen van een huis, een status, diploma’s en werk. Daarna wordt het oorverdovend stil. In My Backyard probeert het gat na die eerste fase te vullen.’

Alles draait bij IMBY om betekenisvolle relaties. ‘Er zijn veel initiatieven waarin Nederlanders bijvoorbeeld gaan eten met statushouders, maar vaak blijft dat eenmalig en het contact oppervlakkig of gericht op hulp. Wij zoeken naar manieren om de verhouding tussen statushouder en Nederlander gelijkwaardiger te maken. Daarom zoeken we een iets ander type buurtgenoot dan de doorsnee vrijwilliger. Wij zoeken niet per se mensen die hulp willen bieden, maar juist Amsterdammers die zelf ook op zoek zijn naar betekenisvolle relaties. Mensen met een corporate achtergrond bijvoorbeeld, die op zoek zijn naar zingeving en verbinding. Zo hebben statushouder en buurtgenoot allebei baat bij de relatie. Zo ook Mithal (31): ‘Bij IMBY heb ik in een maand tijd meer Nederlanders gesproken dan in de twee jaar daarvoor. Ik ga elke maand naar de talkshow van IMBY en luister naar de podcast omdat daar echte thema’s ter sprake komen.’

Samen met een psychiater en een psycholoog is Priemus een door Dioraphte gesteunde pilot gestart. ‘We zijn met drie gemengde groepen van Nederlanders en statushouders begonnen met groepsgesprekken en oefeningen. Met elkaar gaan we op zoek naar antwoorden op vragen als: wat zijn gemeenschappelijke kernwaarden? Wat kan je doen om de sociale verbinding in je omgeving te versterken? Ons doel is een methode te ontwikkelen die we vastleggen in een handboek. Daarvan kunnen op termijn andere organisaties en andere steden profiteren.’

TOEKENNING DIORAPHTE 20.000 euro

muZIEum de blinde leidt de ziende

Nederland kent naar schatting 345.000 blinden en slechthzienden en hun aantal groeit. Maar één op de vijf heeft een betaalde baan. Daar wil het ervaringsmuseum muZIEum wat aan doen. Haar primaire doelstelling is het vergroten van de emancipatie en de (arbeids) participatie van mensen met een visuele beperking. De secundaire doelstelling is het vergroten van kennis over en begrip voor blinden en slechthzienden. Dit doet het muZIEum door het aanbieden van een unieke ervaring aan haar bezoekers, een zogeheten ‘donkerbeleving’ of met een virtual-realitybril op een rondleiding krijgen door het centrum van Nijmegen, om kennis te maken met de wereld van slechthzienden. Alle bezoekers krijgen een gids met een visuele beperking. ‘Ze worden in het pikkedonker ontvangen,’ vertelt directeur Heleen Vermeulen. ‘De rollen zijn dan omgedraaid: de blinde leidt de ziende. Daarmee slaan we de brug tussen onwetendheid en begrip.’

Zoals gezegd: het allerbelangrijkste is werkgelegenheid creëren voor mensen met een visuele beperking. Het muZIEum heeft zelf vijftig tot veertig mensen in

dienst, voornamelijk gidsen die de meer dan veertigduizend jaarlijkse bezoekers rondleiden. Om de werkgelegenheid te vergroten wil muZIEum doorgroeien naar vijftigduizend bezoekers. Daarnaast, en daar gaat de steun van Dioraphte naartoe, is het concept van muZIEum op Locatie ontwikkeld. ‘Door heel Nederland bieden we onze beleving aan. We gaan bijvoorbeeld

langs bij bedrijven die weleens willen ervaren hoe inclusief ze daadwerkelijk zijn. Management en medewerkers krijgen dan een VR-bril op, die verschillende oogandoeningen kan simuleren. We trainen onze medewerkers in de begeleiding van muZIEum op locatie. Het concept levert ons naar verwachting tien extra arbeidsplaatsen op. Bovendien krijgen onze medewerkers meer carrièreperspectieven. Last but not least: we hopen dat werkgevers in Nederland op deze manier mensen met een visuele beperking beoordelen op hun competenties en niet op hun handicap. Hoewel ik daarvan nog geen cij-

fers heb, verwacht ik dat die bewustwording op termijn banen gaat opleveren.’

TOEKENNING DIORAPHTE 30.000 euro

Wetenschap en Onderzoek

Met de portefeuille Wetenschap en Onderzoek steunt Dioraphte activiteiten ten behoeve van medisch wetenschappelijk onderzoek op de terreinen, zeldzame ziekten, verwaarloosde tropische ziekten en voedselzekerheid.

3 toekenningen
totaal 1.258.692 euro

Nobelprijswinnaar Michael Kremer 'Prijs is ook erkenning voor ngo's en fondsen'

In 2019 kreeg de ontwikkelingseconoom Michael Kremer, samen met Abhijit Banerjee en Esther Duflo, de Nobelprijs voor economie toegekend voor de 'exceptionele aanpak van het wereldwijd verlichten van armoede'. De relatie tussen Dioraphte en Kremer stamt uit eind jaren negentig. Hoog tijd voor een interview met de in 2003 benoemde Gates Professor of Developing Societies at Harvard University.

Michael Kremer ontving een bericht uit Zweden: *I need to speak to you urgently*. Eerst dacht hij dat hij doelwit was van een phishing-actie. Pas toen de eerste felicitaties binnenkwamen, begreep hij dat het om de Nobelprijs ging. 'Ja, ik leid nu even een ander leven,' zegt Kremer lachend. 'Erg opwindend, op een goede manier. Natuurlijk was ik zeer vereerd, maar ik zie de prijs vooral als een erkenning voor het hele veld. Dit type onderzoek vraagt een collectieve inspanning van wetenschappers, ngo's, regeringen en fondsen. Het is ook hun prijs.' Met 'dit type onderzoek' doelt Kremer op de zogenoemde *randomized controlled trials*, waarin wordt geprobeerd de vraag te beantwoorden of een bepaalde interventie wel of niet werkt. Dit gebeurt door de te onderzoeken groep in tweeën te delen, waarbij de ene helft het experiment krijgt voorgeschoteld en de andere helft dient als controlegroep. De methode is al goed gebruik bij het onderzoek naar de werking van medicijnen, en Kremer en de zijnen kopieerden haar eind jaren negentig succesvol naar het ontwikkelingswerk.

Ontwormen

Het begon in West-Kenia, waar onderzoek van Kremer onder meer uitwees dat gratis ontwormingsmedicatie voor schoolkinderen op een kosteneffectieve wijze schooluitval met een kwart verminderde. Er waren ook economische langetermijnvoordelen aan verbonden, zo bewezen Kremer en zijn collega's in de jaren daarna. Ontwormde kinderen bleken in hun werkzame leven hogere inkomsten te genereren dan niet-behandelde kinderen. Kremers onderzoek werd in de beginjaren gefaciliteerd door de Nederlandse ngo ICS en financieel geruggesteund door Liberty (een rechtsvoorganger van Dioraphte). Kremer herinnert zich zijn eerste ontmoeting met Henk van Stokkom in Kenia. 'Henk was niet een man die in de stad bleef zitten, maar die het platteland op ging. Daarom had hij een goed beeld van wat er werkelijk gaande was in Kenia. Bovendien is hij voorstander van een zakelijke benadering: welke investering levert het meeste nut voor de doelgroep op?'

Opwindende resultaten

Zo bezien lag het voor de hand dat de twee mannen elkaar vonden. Kremer is een econoom die zijn wetenschappelijke houding combineert met een grote betrokkenheid bij 'het veld'. 'Dat genereert opwindende resultaten,' aldus Kremer, 'zowel op het intellectuele vlak van het beter begrijpen

van de wereld, als in het vinden van praktische oplossingen voor problemen waarmee de armste mensen van de wereld kampen.' Omdat de voordelen van ontworming zo evident waren, heeft het programma wereldwijd ingang gevonden. Via het door Kremer en Duflo opgezette Deworm the World Initiative – inmiddels geadopteerd door Evidence Action – worden nu 280 miljoen kinderen per jaar geholpen.

Een ander door Dioraphte gesteund programma, Dispensers for Safe Water, wortelt ook in een onderzoek van Kremer. Hij bewees dat gratis chloorvoorziening bij waterbronnen de meest kosteneffectieve manier was om mensen toegang te geven tot veilig water. 'De methode was eerst water in de bronnen zelf te verbeteren, maar op weg naar huis en thuis verslechterde de kwaliteit heel snel. Beter werkte het plaatsen van dispensers bij de bron. De zelf toegediende dosis chloor desinfecteert het water onderweg naar huis en het is daarna nog drie dagen lang veilig drinkbaar.' De chloor dispensers reduceren diarree en kindersterfte onder inmiddels vier miljoen mensen op het platteland van de Sub-Sahara.

Digital agriculture

De ruim twintigjarige relatie tussen Dioraphte en Kremer duurt voort. Met steun van de stichting is hij op dit moment betrokken bij onderzoek naar het nut van mobiele telefoons voor de voorlichting van boeren. De implementatie van de resultaten loopt via Precision Agriculture for Development (PAD) waarbij Dioraphte ook sinds de oprichting in 2016 betrokken is. 'Het idee is via een app de boeren gepersonaliseerd advies te geven over hoe hun productiviteit, winstgevendheid te vergroten en tegelijkertijd duurzamer te produceren. Inmiddels hebben we voldoende bewijs verzameld van de impact ervan, waardoor de Ethiopische regering geïnteresseerd is geraakt in deze zogenoemde *digital agriculture*. Bovendien hebben ook India, Kenia en Rwanda belangstelling voor het programma.'

Zoals gezegd staat Michael Kremer graag met zijn voeten 'in de modder', maar wordt hij als Nobelprijswinnaar niet dermate geïnteresseerd dat weinig tijd resteert voor veldwerk? Kremer lacht. 'Toen ik de prijs had gewonnen was er een groot feest in een van de dorpen waar ik onderzoek heb gedaan. Via Skype was ik erbij. Dat was geweldig, maar ik kan niet wachten om weer *in person* naar Kenia te gaan.'

Calls for proposals Zeldzame Ziekten en Neglected Tropical Diseases

Dioraphte heeft voor het werkgebied Wetenschap en Onderzoek twee zogenoemde *calls for proposals* uitgeschreven. Ype Elgersma, hoogleraar moleculaire neurobiologie en wetenschappelijk directeur van expertisecentrum ENCORE, is adviseur voor de *call inzake Zeldzame Ziekten*, Simon Croft, hoogleraar parasitologie aan de London School of Hygiene & Tropical Medicine, is adviseur voor de *call for Neglected Tropical Diseases*. Ze geven een update van de stand van zaken.

Zeldzame Ziekten

Onderzoek naar Zeldzame Ziekten krijgt weinig prioriteit in Nederland, terwijl er juist veel zeldzame ziekten voorkomen: ongeveer één miljoen Nederlanders (6 procent) lijdt aan een zeldzame aandoening (gedefinieerd als een aandoening die minder dan 1: 2.000 voorkomt). Het probleem is dat er meer dan duizend verschillende zeldzame aandoeningen zijn. 'Daardoor zijn er vaak weinig patiënten per aandoening, wat onderzoek naar een adequate therapie moeilijk maakt,' vertelt Ype Elgersma. 'Vaak gaat het initiatief uit van kleine patiëntenorganisaties die veelal door direct betrokken familieleden gerund worden.'

Wel is inmiddels in Europa een belangrijke stap gezet: de zorg voor zeldzame aandoeningen is ondergebracht in expertisecentra, die zowel door de patiëntenorganisaties als door het ministerie van Volksgezondheid zijn erkend. Toch blijft geld voor onderzoek naar nieuwe behandelingen een probleem. De Nederlandse overheid stelde in 2019 acht ton beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek naar zeldzame aandoeningen. 'Dat is peanuts,' meent Elgersma. 'Daarnaast bestaat ook het Zeldzame Ziekten Fonds, maar dit is een zeer klein fonds. Daarom zijn we ook zo blij met deze open call van Dioraphte. De call heeft een budget van 1,7 miljoen euro. Daarmee is het naar mijn weten de grootste sponsor voor onderzoek naar zeldzame ziekten in Nederland en kan Dioraphte echt het verschil maken. Want juist voor deze zeldzame aandoeningen geldt dat er heel veel kans is op een goede therapie, omdat we bij genetische aandoeningen al weten waar het precies misgaat.'

Om het aantal aanvragen enigszins te beperken waren een paar voorwaarden gesteld. Per (Nederlands) expertisecentrum mocht maar één aanvraag worden ingediend. Verder moest de wetenschappelijke kwaliteit hoog zijn en de verwachte impact groot. De belangstelling voor de call was desondanks direct al heel erg groot. Er werden maar liefst 72 vooraanvragen ingediend. Samen met een klein groepje wetenschappers kwam Elgersma vervolgens tot een selectie van dertien onderzoeken. Deze onderzoekers hebben nu een volledige aanvraag uitgewerkt die wordt voorgelegd aan externe wetenschappers met expertise op het desbetreffende gebied. Elgersma: 'Afhankelijk van de aangevraagde bedragen kunnen we met de 1,7 miljoen euro straks vier tot zes onderzoeken financieren. Vier ton is een bedrag waarmee je echt baanbrekend onderzoek kan doen.'

GEPLANDE TOEKENNING UIT BUDGET 2020 1.700.000 euro

Neglected Tropical Diseases

Op de internationale *call for proposals for Neglected Tropical Diseases* kwamen een stuk minder (voor) aanvragen binnen, maar Simon Croft vindt negentien een mooi aantal. 'Vooral omdat dit de eerste keer is dat deze werkwijze wordt toegepast en er weinig publiciteit rond de call was.' De call was specifiek gericht op huidziekten. Dat is geen uitgebreid onderzoeksgebied en het expertiseniveau is, mede door moeizame financiering, niet heel hoog. Croft: 'Voor onderzoek naar dodelijke ziekten als AIDS, malaria en tuberculose is veel makkelijker geld te krijgen. Aan huidziekten ga je niet dood, ze verminken, stigmatiseren en ondermijnen het psychologische welbevinden van mensen. Stel dat je als jonge Afrikaanse vrouw of man wordt getroffen door Leishmaniasis. Dan kun je het vergeten op de huwelijksmarkt en raak je in een sociaal isolement. Daarom is het zo goed dat Dioraphte in het gat springt en juist onderzoek naar deze groep ziekten financiert.'

Van de negentien vooraanvragen zijn vier onderzoeksgroepen gevraagd een verdiepende vervolgaanvraag te doen. Voor deze getrapte procedure is gekozen omdat het opstellen van een aanvraag enorm bewerkelijk is en veel tijd en inspanning vergt van de aanvragers. Croft en microbioloog Bouke de Jong van het Institute of Tropical Medicine in Antwerpen deden samen de selectie. Daarbij keken ze vooral naar de verwachte impact van het onderzoek en de mogelijkheid handen en voeten te geven aan de uitkomsten. 'Ik ben nu in afwachting van de vervolgaanvragen. Deze stuur ik vervolgens voor een review naar minimaal twee externe experts. Juist omdat het om zoveel geld gaat is het belangrijk dat de procedure fair en zonder vooroordelen verloopt.' Uiteindelijk blijven twee aanvragen over, die elk met ruim achthonderdduizend euro worden gesteund. Daarmee kunnen de onderzoeken drie jaar lang gefinancierd worden. 'Een uitgelezen kans om substantieel onderzoek te verrichten en impact te generen op het gebied van huidziekten,' aldus Croft.

GEPLANDE TOEKENNING UIT BUDGET 2020 1.700.000 euro

Podiumkunsten

Dioraphte ondersteunt projecten en activiteiten in de professionele podiumkunsten: muziek en muziektheater (alleen klassiek en jazz), dans, theater, gemengde podiumkunstenfestivals en veelbelovende nieuwe initiatieven in de podiumkunsten. Daarnaast ondersteunt Dioraphte enkele film- en literatuurfestivals met een regionaal en/of landelijk bereik.

Dioraphte zoekt in het bijzonder naar projecten en activiteiten in de podiumkunsten die zorgen voor ontwikkeling en vernieuwing van de podiumkunsten en activiteiten die de instroom en doorstroom van professioneel podiumkunstentalent bevorderen.

79 toekenningen
totaal 1.631.948 euro

Circusstad Festival

'We kweken een nieuwe traditie in Nederland'

In de meivakantie vliegt op het Schouwburgplein in Rotterdam altijd wel iemand door de lucht. Circusstad Festival is het festival voor vernieuwend circustheater in Nederland. Vijf dagen lang bruist het centrum van (inter)nationale voorstellingen en acts. Hier en daar is de bezoeker ook deelnemer. 'Circustheater spreekt tot het hart, hoofd én lijf,' zegt zakelijk directeur Dirk Evers.

Het hardnekkige beeld van het circus is een reizend gezelschap dat optreedt met een spreekstalmeester, clowns en dieren. Het verbod op wilde dieren die kunstjes vertonen zette een dikke streep door dat beeld. Ondertussen gingen buitenlandse gezelschappen als Cirque du Soleil met een nieuwe circustaal de theaters in. Nederland bleef lange tijd achter, maar inmiddels is daar verandering in gekomen. Zo is er een hbo-opleiding tot circusartiest en timmert Circusstad Festival nadrukkelijk aan de weg. 'Toen Maaïke van Langen (artistiek directeur, red.) en ik in 2010 begonnen, was het circustheater in Nederland een blanco vel,' aldus Evers. 'Dat was erg leuk en spannend. Maaïke had gelukkig al grote kennis van het circustheater in het buitenland. Vanaf 2005 reisde ze met haar rode bestelautootje door Europa op zoek naar interessante voorstellingen. Daardoor heeft ze een groot netwerk opgebouwd van programmeurs, artiesten en gezelschappen. Nu is ze net een jukebox: ze weet voor elke context, locatie of gelegenheid een geschikt gezelschap op te hoesten.'

Vliegwiel

In 2019 was het festival aan de zevende editie toe. Veelzeggend is dat in het eerste jaar één Nederlands gezelschap in de programmering was opgenomen en dat dat er het afgelopen jaar twintig waren. Die toename is mede te danken aan het Rotterdamse Codarts. Inmiddels heeft Codarts tientallen afgestudeerde circusartiesten afgeleverd. Circusstad Festival werpt zich ook

nadrukkelijk op als vliegwiel van het circustheater. Evers: 'Muziek, dans en theater kennen een traditie van productiehuisen, circustheater heeft nog niet zo'n infrastructuur. Wij nemen graag de handschoenen op. Met vernieuwende voorstellingen uit het buitenland inspireren we hier jonge makers. Om richting te geven aan de ontwikkeling van hun makerschap initiëren we coproducties en verstrekken we opdrachten. 2019 stond sowieso in het teken van makerschap. Ook de bijdrage van Dioraphte ging daar volledig naartoe.'

Leeftijdsgrenzen

Een probleem voor de beoefenaars van elk nieuw genre is: hoe vind je je publiek? 'Dat is inderdaad een uitdaging,' bevestigt Evers. 'Mensen vragen: is het nou een gezinsfestival of een kunstfestival? Het is beide. Het circusfestival stapt over leeftijdsgrenzen en genre-grenzen heen. Mensen moeten eerst kennismaken met circustheater en worden dan meestal snel enthousiast. Daarom is de toegang tot het Schouwburgplein met openluchtacts ook gratis en trekken we voorafgaand aan het festival met de Stadsparade langs markten, scholen en speeltuinen.' Ook hebben de media inmiddels oog voor het genre. In 2019 recenseerden *de Volkskrant*, het *NRC* en de *Theaterkrant* het festival. Zo groeit de bekendheid en het aantal bezoekers groeit navenant. In de begintijd bezochten 11.000 mensen het festival, in 2019 waren dat er al 30.000 en waren 23 voorstellingen uitverkocht.

Zendingsarbeid

Bijna de helft van de kaartjes vond aftrek bij Rotterdammers. Ook de gemeente loopt warm en heeft het festival opgenomen in haar Cultuurplan. 'Maar we hebben nog veel zendingsarbeid te verrichten,' meent Evers. 'Festivals boeken al regelmatig circustheatergezelschappen, maar het zou mooi zijn als de Nederlandse theaters in hun jaarlijkse programmering standaard een paar circusvoorstellingen zouden opnemen. Als we met een Nederlandse productie in een grote zaal staan, dan durf ik te zeggen dat we als genre gevestigd zijn.'

TOEKENNING DIORAPHTE 15.000 euro

foto: Foppe Schut

Wonderfeel is een driedaags buitenfestival voor klassieke muziek met de ongedwongen sfeer van een popfestival. Deze zomer wisten 9.200 mensen, onder wie 1.100 kinderen, hun weg te vinden naar de zes podia op het landgoed Schaep en Burgh in 's-Graveland. De jubileumeditie (vijfde jaar) was daarmee de best bezochte tot nu toe. 'De combinatie muziek en natuur werkt,' vertelt initiator Georges Mutsaerts. 'Naast de traditionele klassieke muzikliefhebber trekken we mensen die niet of nooit in concertzalen komen.' Daarbij helpt het dat het landgoed in het bezit is van Natuurmonumenten. Dat betekent gratis publiciteit in hun blad *Puur Natuur*: 57 procent van de bezoekers aan Wonderfeel is dan ook lid van de vereniging. 'We zien muziek als middel en niet als einddoel. Mensen maken iets bijzonders mee op Wonderfeel.'

Wonderfeel heeft goed gekeken naar popfestivals als Lowlands, met verschillende acts op verschillende podia. 'Uit eigen onderzoek blijkt dat zeventig procent van de bezoekers zes concerten per dag aandoet. Zo krijgen ze

muziek te horen die ze normaal niet bezocht zouden hebben.' Naast muziek staan er overigens ook muziekdocumentaires, dans en poëzie op het programma. 'We hebben Dichter onder de Boom, waar dichters twee keer per dag voordragen uit eigen werk.' Veel groter dan het festival nu is, zal het niet worden. 'We draaien deels op horeca-inkomsten. Dus in totaal tienduizend bezoekers zijn wel welkom, maar het moet geen Koningsdag worden. We bewaken de fijne balans tussen natuur en muziek nauwlettend.'

Hoewel Mutsaerts eigenlijk de muzikale variatie het hoogtepunt van het festival vindt, wil hij onder milde dwang wel een favoriet optreden noemen: 'Op vrijdag opende het eigen Wonderfeel Festival Orkest onder leiding van Johannes Leertouwer met 'Rococovariaties' van Tsjajkovski. Het orkest bestaat uit zestig toptalenten van de conservatoria in Nederland. Ze krijgen de kans om met bijzondere solisten te spelen; deze keer was dat de jonge topcelliste Anastasia Kobekina. Het orkest biedt een springplank voor hun verdere carrière.'

TOEKENNING DIORAPHT 17.500 euro

Grand Budapest Hotel, fauvisme, Hotel Europa, fanfare, nieuwe muziek. Dat zijn de ingrediënten van de kleurrijke voorstelling *Les Fauves*, die in 2019 langs Nederlandse muziek- en (straat)theaterfestivals trok. De voorstelling wordt gespeeld door het gezelschap 9x13, dat louter uit klassiek geschoolde professionals bestaat. De voorstellingen van 9x13 zijn moeilijk in een hokje te plaatsen. Oprichter Anton van Houten: 'We lijken op fanfare, maar zijn het niet. Wel gebruiken we de fanfare als referentie, maken we gebruik van de traditie. Een recensent omschreef het genre als "muziektheater zonder woorden". Dat dekt de lading wel redelijk.'

9x13 speelt op plaatsen waar normaal geen concerten worden gegeven, zoals op het festivalterrein en bij straattheaterfestivals. 'Een zaal met stoelen is niet onze habitat. Liever spelen we op plekken waar we dicht op het publiek staan, en het publiek dicht op ons. We spelen niet per se om mensen te pleasen. We spelen nieuwe muziek, waarmee we mensen een nieuwe richting op proberen te duwen. Op straat bereiken we

ook een ander publiek dan in concertzalen. En het sterke van de directe confrontatie is dat als mensen het niet leuk vinden, ze gewoon weer weg kunnen lopen.'

De vorige productie, *Trance*, was een donkere, rauwe, op de film *Mad Max* geïnspireerde voorstelling. 'De volgende moest heel kleurrijk worden. Daarvoor ging ik te rade bij de films van Wes Anderson. De stijl van *Grand Budapest Hotel* past erg bij ons. Heel absurdistisch en vervreemdend, maar ook melancholiek.' Voor de gelegenheid werkte Van Houten samen met een nieuwe regisseur (Leopold Witte) en een nieuwe choreograaf (Feadan McCall). Het leidde tot *Les Fauves*, bestaande uit elf composities. 'Met deze productie hebben we 9x13 proberen te vernieuwen,' aldus Van Houten. 'We spelen ingewikkelde nieuwe muziekstukken op een toegankelijke manier. Er is meer beweging en dans, onze omgang met het publiek is intensiever. *Les Fauves* is de overtreffende trap van wat 9x13 de afgelopen paar jaar heeft gedaan.'

TOEKENNING DIORAPHT 10.000 euro

foto: Anne Reitsma

De Warme Winkel Vincent Rietveld gaat voor de Louis d'Or

Is er een manier om je te onderscheiden van het vervuilend stukje overbevolking dat we als mens zijn? Prijzen winnen, daarmee onttrek je je aan de grauwe soep van de middelmatigheid! Ziedaar het thema van het satirische theaterstuk *Vincent Rietveld gaat voor de Louis d'Or*. Waar de prijzenkast van het collectief De Warme Winkel langzaam volstroomt, staat Vincent Rietveld op persoonlijk vlak nog droog. Daarin probeert hij met deze voorstelling verandering te brengen.

'Het stuk gaat over klimaatpaniek,' aldus Rietveld. 'Hoewel we weten dat er iets moet veranderen, gebeurt er niets. Ja, we eten wat minder vlees, vliegen een keer per jaar minder, maar die individuele initiatieven zijn een druppel op een gloeiende plaat. Ze worden ruimschoots overschaduwd door de bevolkingsgroei. Eigenlijk is het een onderzoek naar de overbodigheid van jou en mij als mens. En hoe we daaraan proberen te ontsnappen. Op het toneel gaat mijn ijdele ik de confrontatie aan met een vijfkoppig spreekkoor.

Het is de klassieke tegenstelling van het individuele gewin tegenover de collectieve verantwoordelijkheid.' Het koor dat als tegenspeler fungeert, bestaat volgens de lovende recensie in *de Volkskrant* uit 'vijf jonge excellente performers'. 'Drie is een trio, vier zijn twee duo's; in mijn opinie is vijf het minimumaantal voor een koor. Onder meer dankzij de bijdrage van Dioraphte kunnen we met z'n zessen op het toneel staan.'

Rietvelds besef van overbodigheid leidt uiteindelijk tot nog twee satirische voorstellingen: *Afscheidstournee* en *Genocide Cabaret*. Gezien de lovende ontvangst – naast goede recensies is *Vincent Rietveld gaat voor de Louis d'Or* geselecteerd voor zowel het Vlaams als het Nederlands Theater Festival – kan de titel weleens zowel satirisch als profetisch zijn. Rietveld: 'Hahaha, dat zou wat zijn!'

TOEKENNING DIORAPHTE 15.000 euro

Klik x HAFF = Kaboom

Per 1 januari 2020 zijn KLIK Amsterdam Animation Festival en Holland Animation Film Festival officieel gefuseerd tot Kaboom Animation Festival. Kaboom verenigt de kwaliteiten van beide festivals. HAFF had een uitstekende internationale reputatie en is toonaangevend op het gebied van auteurs en experimentele film, KLIK stond internationaal bekend als een innovatief, inclusief festival dat nauw betrokken is bij de snel opkomende Nederlandse animatiesector. 'We fuseren om zoals dat zo mooi heet, de synergie,' aldus business director Bram Kranendonk. 'De twee festivals deden iets soortgelijks. Nu kunnen we de bestaande resources beter inzetten.'

In 2019 was de vrijage tussen beide festivals al in volle gang. Samen organiseerden ze de festivalweek van 9 tot en met 17 november. Plaatsen van handeling waren onveranderd Amsterdam en Utrecht. Nieuw is dat het festival in Utrecht aftrapte met een kinder- en familieprogramma. Kranendonk vertelt: 'Tot dit jaar hadden we een zeer beperkte kinderprogrammering. Beide festivals waren vooral gericht op volwassenen en jongvolwassenen. Nu is het Utrechtse deel van het festival volledig op kinderen en hun ouders gericht. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld een workshop animatiefiguren kleien onder begeleiding van de wereldberoemde Aardman Studio (Wallace and Gromit, Shaun the Sheep).'

Met een nieuwe identiteit moet Kaboom een deel van het publiek opnieuw voor zich winnen. Kranendonk: 'Het festival is hier en daar even van de radar geraakt. Dit jaar zijn we nog niet platgelopen, maar wel tevreden met de bezoekersaantallen.' De naam Kaboom moet zich nog vestigen, maar Kranendonk is vol vertrouwen. 'De aandacht voor animatie is groeiende. We gaan een breder publiek bereiken met animatie in allerlei vormen: in film, in games, in installaties en in virtual reality. Kaboom wordt een afspiegeling van de veelzijdigheid en de alomtegenwoordigheid van het genre.'

TOEKENNING DIORAPHTE 25.000 euro

voorstellingen hebben een link met hiphop, andere choreografen werken samen met een muzikant of een beeldend kunstenaar.' Het festival wil een podium zijn voor de makers van de toekomst, een springplank naar een zelfstandige carrière. 'Moving Futures geeft ze de kans hun publiek te vinden en contact te leggen met programmeurs. Zo helpen we veelbelovend talent op weg naar een zelfstandige makerscarrière. Geslaagde voorbeelden daarvan zijn bijvoorbeeld Arno Schuitemaker en Cecilia Moisio.'

De combinatie van dans als kunst en als instrument om mensen met elkaar te verbinden. Dat zit ingebakken in het concept van het festival Moving Futures. 'Het mooie van dans is het intuïtieve,' legt artistiek directeur Suzy Blok uit. 'Tijdens publiekswerkshops staan we met z'n allen te dansen. Dat breekt het ijs meteen. Na afloop komen mensen makkelijk met elkaar in gesprek. Dat is de magie van het lichamelijke.'

Moving Futures is het kind van vijf talentontwikkelaars van de hedendaagse dans: Dansmakers Amsterdam, Dansateliers (Rotterdam), DansBrabant (Tilburg), De Nieuwe Oost (Arnhem) en Random Collision (Groningen). 'Het is een bijzondere samenwerking tussen huizen met stuk voor stuk een andere identiteit. Dat zie je terug in de diversiteit van het aanbod,' aldus Blok. 'Sommige

De landelijke spreiding van de initiatiefnemers weerspiegelt zich in de geografie van het festival. In de eerste helft van het jaar bezoekt het festival elf steden door heel Nederland. 'We zijn een klein festival, maar we hebben meer festivaldagen dan het Holland Festival,' grapt Blok. De kracht van het reizende festival is tegelijkertijd ook het probleem. 'Het is niet eenvoudig in elke stad het festivalgevoel op te roepen. Dat gaat makkelijker in de kernsteden waarin de vijf huizen zijn geworteld dan in de zes andere plaatsen. Maar we werken hard aan de zichtbaarheid van het festival en aan het vinden van nieuw publiek. Bijvoorbeeld door buitenvoorstellingen en pop-upvoorstellingen in de openbare ruimte, lokale makers per stad te integreren en door de randprogrammering met onder meer publieksactiviteiten.'

TOEKENNING DIORAPhte 15.000 euro

Theater Het Amsterdamse Bos is een monument. Minder bekend is dat in de schaduw ervan zich een klein intiem festival voltrekt: het Boslab Theaterfestival. 'We bestaan eigenlijk ook nog maar twee jaar,' vertelt artistiek directeur Frances Sanders. 'Daarvoor maakten drie jonge makers een korte etude, meer bij wijze van scholing dan als een publieke voorstelling. Dat lokte veel aanvragen van jonge makers uit. En vooral: de voorstellingen waren zo verrassend dat we ze meer publiek gunden. Daarop besloten we het uit te bouwen tot een festival. We hebben immers ruimte genoeg. Zoals een van de technici zei: 'Je legt een kabel en je hebt er weer een zaal bij.'

Inmiddels omvat het festival in de eerste twee weken van augustus tien voorstellingen, die gespeeld worden op trappen, bruggetje en vijvers in het Amsterdamse Bos. 'Ik geef les op de theaterschool en merk dat de jonge makers niet meer denken: waar ben ik goed in?, maar: waar liggen de mogelijkheden? Heel pragmatisch dus. Bij ons zijn de mogelijkheden bijna eindeloos. Zo spelen komende zomer drie makers op een vlot in de grote vijver de Gijsbrecht, maar dan omgewerkt naar het bedreigde milieu. Zo'n idee kan bijna nergens anders uitgewerkt worden.' Het Boslab is bedoeld als springplank naar het grotere werk. In 2019 speelde Marjolijn Frijling de voorstelling *Fogo Correndo*, over de vernietigende bosbranden in Portugal. 'Ze heeft de voorstelling verder uitgewerkt en succesvol op Oerol gespeeld. Wij hebben haar daarbij technisch begeleid en ik heb haar geholpen bij de eindregie. Jonge makers die bij ons spelen, begeleiden we bijvoorbeeld ook in hun ondernemerschap.'

De voorstellingen trekken nu zo'n 160 bezoekers. Het doel is op termijn door te groeien naar 750 bezoekers per avond. 'Maar dat mag niet ten koste gaan van de intimiteit van het festival,' meent Sanders. 'We zijn nu aan het dubben: waar zit de rek? Er moet ruimte blijven voor verstillings.'

TOEKENNING DIORAPhte 15.000 euro

Cultureel Erfgoed

Middels deze portefeuille geeft Dioraphte financiële ondersteuning aan projecten die het behoud en beheer beogen van roerend en onroerend cultureel erfgoed in Nederland. Dit in de ruimste zin van het woord: monumenten, archeologie, archieven en musea.

29 toekenningen
totaal 1.499.500 euro

NICAS baanbrekende analysetechniek voor bronssculptuur

'De XRF-methode betekent een revolutie in het analyseren en dateren van voorwerpen, vergelijkbaar met de C14 methode,' aldus Arie Pappot. De conservator doet aan het Netherlands Institute for Conservation Arts and Science (NICAS) onderzoek naar de herkomst van koper in bronssculpturen. In combinatie met een omvangrijke database kan de XRF-methode niet alleen voorwerpen dateren, maar ook echt van vals onderscheiden.

Direct na binnenkomst in het Ateliergebouw showt Arie Pappot zijn XRF-scanner. De röntgenstraal van het 'pistool' detecteert de elementen van de legeringen van metalen voorwerpen. Dankzij nieuwe analysetechnieken en het promotieonderzoek van Arie Pappot naar historische kopermijnbouw, metaalhandel en karakteristieke sporenelementen in koper uit verschillende mijnen, kan nu veel meer informatie uit de metaalsamenstelling worden gehaald. Samen met stilistische en kunsthistorische argumenten, vormt de interpretatie van legeringsdata een totaalbeeld van een bronssculptuur, dat doorslaggevend kan zijn bij het toeschrijven of dateren van onbekende werken.

Sporenelementen

De initiële fase van Pappots onderzoek bestaat uit kennisontwikkeling. De conservator heeft eerst de koperproductie in beeld gebracht: welke mijnen waren wanneer actief, welke soorten en kwaliteiten koper werden er geproduceerd. Elke mijn produceert namelijk koper met voor de mijn typerende sporenelementen; onzuiverheden zoals arseen, nikkel, antimoon en zilver. Pappot stelde voor zes grote Europese kopermijnen de kenmerkende chemische samenstelling vast op basis van munten uit Engeland, Duitsland en Zweden: de grote koperproducerende landen in de zestiende en zeventiende eeuw. 'Omdat munten veelal goed gedateerd zijn kon ik niet alleen de chemische samenstelling van een bepaalde mijn bepalen, maar ook de verandering van die samenstelling door de jaren heen,' vertelt Pappot. Door het gebruik van de XRF-scanner in combinatie met de database met kopermijnen en hun kenmerkende chemische samenstellingen

kunnen koper en bronzen voorwerpen nu nauwkeuriger worden gedateerd en toegeschreven. Beter dan voorheen kan vals van echt worden onderscheiden. Geen wonder dat veilinghuizen als Christie's en Sotheby's inmiddels bij het NICAS aankloppen.

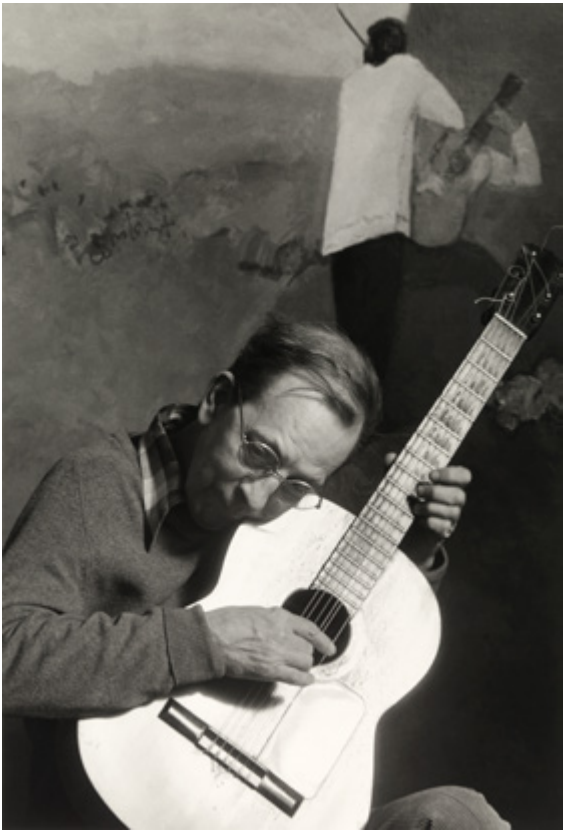
Mengsels

Een complicerende factor is dat beeldhouwers voor hun sculptuur allerlei mengsels gebruikten. Munten werden geslagen uit eerste kwaliteit koper, voor sculptuur werd vaak een iets mindere kwaliteit gebruikt of oud materiaal omgesmolten. Zo is bekend dat Giambologna in Florence voor het ruitersandbeeld van Cosimo I bijvoorbeeld twee omgesmolten kanonnen gebruikte en koperen platen uit een Slowaakse mijn. Voor de toepassing van de XRF-methode op beelden neemt Pappot, naast de munten in zijn huidige database, meer referentiemateriaal op, zoals gedateerde kanonnen en gegoten penningen. Een volgende stap is het beoordelen, corrigeren en samenvoegen van bestaande databases. Pappot heeft daartoe al contact gelegd met het Getty, de National Gallery of Art in Washington en het Rathgen-Forschungslabor in Berlijn, die ook beschikken over databases met koperlegeringen.

Beroepsethiek

'Ik verwacht dat over een jaar of vijf de database met historische koperlegeringen door een internationale gemeenschap kan worden geraadpleegd op een manier die vergelijkbaar is met dendrochronologisch onderzoek,' vertelt Pappot. 'In combinatie met de databases zal de XRF-techniek een belangrijke rol gaan spelen in datering en toeschrijving. Niet alleen van bronssculptuur, maar ook van bijvoorbeeld koperen schilderijendragers.' Het financiële belang ervan kan niet onderschat worden. Het maakt immers nogal verschil of een sculptuur van Adriaen de Vries is of dat het een kopie is van een werk van De Vries. Pappot: 'De analyse vraagt om beroepsethiek en behoedzaamheid. Daarom kijken we naast de metaalanalyse altijd ook nog naar stijlkenmerken en specifieke details en maken we gebruik van röntgenfotografie. Met dit totaalpakket in handen verwacht ik dat mijn onderzoek veel verrassende nieuwe inzichten zal geven.'

TOEKENNING DIORAPHTe 150.000 euro

Constant speelt gitaar voor zijn schilderij Nostalgie, foto: Dirk Reinartz

Constant Nieuwenhuys (1920 – 2005) was een van de meest vernieuwende Nederlandse kunstenaars van de twintigste eeuw, bekend van de Cobra-beweging en zijn visionaire project New Babylon. Onder de noemer Fondation Constant beheren zijn weduwe en kunsthistoricus Trudy Nieuwenhuys en stiefdochter Kim van der Horst zijn nalatenschap. 'De naam is een knipoog naar Constants liefde voor de Franse taal,' vertelt Van der Horst. Nu Constants herenhuis in Amsterdam in de verkoop gaat, is het hoog tijd zijn bibliotheek te documenteren. Een omvangrijke collectie boeken, want Constant was een hartstochtelijk lezer van zowel literatuur als

filosofie, maar ook van politieke en sociaal-maatschappelijke onderwerpen en van boeken over architectuur. Schrijvers, dichters en filosofen waren inspiratiebronnen voor zijn werk, en hij schilderde ook schrijvers en dichters. Daarnaast schreef hij zelf. Bekend zijn Constants theoretische fundamenten voor kunstbewegingen (zoals *Manifest* voor Cobra) waarbij hij betrokken was.

Constant liet in zijn huis een prachtige bibliotheek bouwen, die zowel een beeld geeft van de kunstenaar zelf, als van de tijd waarin hij leefde en werkte. 'Helaas kunnen we het huis noch de bibliotheek behouden,' vertelt Van der Horst. Ze is als projectleider betrokken bij de documentatie. 'We zijn nu alle boeken aan het labelen. Welke gaat naar het archief, welke gaan we afstoten? En heel belangrijk: waar staan aantekeningen van Constant in? Want hij liet tijdens het lezen voortdurend zijn goed- of afkeuring blijken via onderstrepingen, notities en opmerkingen in de kantlijn.'

Van de bijdrage van Dioraphte konden in 2019 een net afgestudeerde historicus en een kunsthistoricus ingehuurd worden, die aan het documenteren zijn geslagen. Alle titels plus informatie over eventueel commentaar van Constant staan nu in een Excel-bestand en komen uiteindelijk op de website van de stichting. 'Zo wordt Constants bibliotheek toegankelijk voor toekomstig onderzoek,' aldus Van der Horst. 'Zijn gedachtengoed is nog springlevend. Dat merken we aan de vragen die we krijgen van studenten, kunstenaars, journalisten, kunsthistorici en curatoren.'

TOEKENNING DIORAPHTE 10.000 euro

De eerste vermelding van Kasteel Middachten dateert uit 1190. Sindsdien is het historische huis binnen de familiekring van de ene generatie op de andere overgegaan. Dat maakt Middachten uniek te midden van andere Nederlandse historische huizen. Momenteel bewoont met graaf en gravin Zu Ortenburg de vijfentwintigste generatie het kasteel.

In 1985 is een soort revival van het kasteel ingezet. Op zolder stonden grote dozen en kisten. Ze bleken boeken te bevatten die door de verschillende bewoners door de eeuwen heen waren verzameld. De oudste en bijzonderste daarvan stonden vijfentwintig jaar lang in bruikleen in de bibliotheek van Paleis Het Loo. Tot de huidige conservator van Middachten, Claas Conijn, ze terughaalde naar het kasteel. De 'organisch gegroeide' collectie omvat tweehonderdvijftig meter en zo'n achtduizend banden, waarvan de oudste uit de zeventiende eeuw stammen. Bijbels in verschillende

talen, encyclopedieën en registers. De kunsthistorische betekenis overstijgt de Nederlandse grenzen. Dankzij een substantiële bijdrage van de Europese Unie en de provincie Gelderland zijn de boeken inmiddels verantwoord gehuisvest. Conijn: 'Toen al die banden in de kasten stonden, was al snel duidelijk dat een deel van de oude boeken in slechte staat verkeerde. We hebben daarop besloten een conserverende restauratie te starten, met mogelijkheid tot gebruik. Kortom, een middenweg tussen conserveren en restaureren. Niet alleen de inhoud van een boek vertelt een verhaal, maar ook de gebruikssporen.'

Voor financiële ondersteuning klopte Conijn aan bij het Prins Bernhard Cultuurfonds en bij Dioraphte, vakinhoudelijke steun krijgt Conijn van de bibliothecaris van Nationaal Museum Paleis Het Loo. Belangrijk in het hele project is de toegankelijkheid van de collectie. De boeken moeten beschikbaar blijven voor studie

en onderzoek. Zo komen jaarlijks studenten van de Universiteit Groningen voor hun 'veldpracticum' in de bibliotheek. 'Eigenlijk is deze restauratie de afronding van het revivalproject. De boeken die in de vier eeuwen naar Middachten zijn gekomen vertellen samen een heel eigen verhaal.'

TOEKENNING DIORAPHTE 15.000 euro

Artist impression collectiebeheer

In de Anstelvallei bij Kerkrade ligt een monumentale hoeve met als zuidelijke vleugel het statige herenhuis Nieuw Ehrenstein. Het complex stamt uit 1753 en was toentertijd de grootste particuliere boerderij van Kerkrade en omgeving. Deze typische Limburgse carréboerderij kende zijn bloeitijd aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. In 1918 verliet de laatste landadel het complex. Verwaarlozing, mijnbouwactiviteiten en grondwaterbewegingen brachten grote schade toe aan het pand. In 1967 kocht de gemeente Kerkrade het complex. In 2015 deed de gemeente het voor het symbolische bedrag van één euro over aan Stichting Limburgs Landschap.

‘De bouwkundige staat van verschillende vleugels was zo slecht, dat er eigenlijk geen keuze was dan helemaal opruimen,’ zegt René Gerats van Limburgs Landschap. ‘Maar dan ben je zoiets monumentaals voor altijd kwijt. De opdracht die we van de gemeente Kerkrade meekregen was voornamelijk de herbestemming van een klein deel en sloop van de slechtste delen.’ Door de staat en de omvang van de hoeve koos de stichting voor een gefaseerde restauratie. De allereerste zorg was dat de teloorgang gestopt moest worden. Daartoe werden alle daken en buitengevels hersteld. Daarna is de oostvleugel gerestaureerd en herbestemd; daarin is inmiddels een goedlopende brasserie gevestigd. Dioraphte draagt bij aan fase drie: de restauratie van het hoofdhuis.

Bijna onvermijdelijk komen bij een dergelijke restauratie lijken uit de kast. Gerats: ‘Na onderzoek bleek onverwacht dat grote delen van de houten constructie onder de vloeren en boven de plafonds door houtrot aangetast zijn en vervangen moeten worden. Hierdoor moet ook een groot deel van de plafonds en de authentieke hou-

ten vloeren hersteld worden. Bovendien bleken de fundamenteën op veel plekken onvoldoende.’ Het gevolg is dat de restauratie tegenspoed kent, zowel qua voortgang als qua kosten. ‘Nu denken we het hoofdhuis in mei 2021 gerestaureerd te hebben. Exterieur en interieur. Dat wil zeggen, we proberen een aantal stijlkamers in ere te herstellen. Het schilderwerk, de sierplafonds, het behang, de houten vloer. Via particulieren hebben we een ruime keuze uit antiek meubilair aangeboden gekregen dat te groot is voor de moderne huizen, maar perfect past in de ruime kamers van Nieuw Ehrenstein.’ Zo wordt uiteindelijk toch het totale ensemble hersteld.

TOEKENNING DIORAPHT 100.000 euro

De Amsterdamse School is onderdeel van elke architectuuropleiding ter wereld. Sinds 2001 is het Amsterdamse School Museum gevestigd in dit door Michel de Klerk ontworpen complex. Het begon allemaal toen Alice Roegholt op zoek naar expositieruimte in het kader van Honderd jaar woningwet, lukraak door Amsterdamse volkswijken fietste. ‘Toen ik langs Het Schip reed, zag ik een bordje ‘Postkantoor’. Ik stapte binnen voor postzegels. Tot mijn verbazing stond ik in een authentiek interieur van de Amsterdamse School. Weliswaar verpauperd en verveloos, maar nog steeds prachtig. Ik dacht: hier komt de expositie en daarna een museum.’

Inmiddels is het 2019 en kan het museum tevreden terugkijken op de stappen waarmee dit unieke culturele erfgoed is ontsloten voor het publiek. Het postkantoor werd recent, als onderdeel van een grote renovatie van Het Schip, gerestaureerd. Funderingen en de buitenkant werden hersteld. Nu staat Het Postkantoor voor een interne facelift. Roegholt: ‘Daarna gaan we het weer inrichten in de geest van Michel de Klerk, zodat het bijzondere interieur en de sfeer van toen weer tot hun recht komen.’

Alles wat ‘nagelvast’ aan het postkantoor zat, is nog aanwezig, zoals de balies, de telefoonceel en de spreekcel. ‘Maar welk meubilair er in de jaren twintig stond, vonden we niet. Ook niet op tekeningen van De Klerk.’ Gelukkig kon het museum terugvallen op objecten van het Museum van Communicatie te Den Haag, waaronder meubels die in de jaren twintig werden ontworpen door binnenhuisarchitect en meubelontwerper Willem Penaat. Bij toeval stuitte Roegholt op de Japanse architect Horiguchi, die in de jaren twintig in Nederland de Amsterdamse

School kwam bewonderen. ‘In een zeldzaam boek over zijn werk vond ik twee foto’s van het interieur van het postkantoor. Met daarin een door De Klerk ontworpen tafeltje, waaruit blijkt dat De Klerks bemoeienis zich uitstrekte tot het meubilair. In Japan is een werkgroep opgericht die ons nu helpt met het vinden van de ontbrekende informatie.’

TOEKENNING DIORAPHT 80.000 euro

Arnold Croiset van Uchelen, voorzitter

Arnold Croiset van Uchelen studeerde filosofie en rechten in Groningen en is sinds 1989 advocaat. Hij werkte korte tijd in New York en Frankfurt. Vanaf 2000 is hij partner bij Allen & Overy Amsterdam, gespecialiseerd in financiële en ondernemingsgeschillen. Naast advocaat is hij onder meer voorzitter van de Raad van Toezicht van het Nexus Instituut en lid van de Raad van Advies van de David Lynch Foundation (Nederland).

Bernard Uyttendaele, penningmeester

Bernard Uyttendaele studeerde bedrijfskunde in Antwerpen en de VS. Hij was twintig jaar bestuurlijk actief in de liftensector en de telecom markt. Hierna was hij betrokken bij het verandermanagement van organisaties en vervulde hij een aantal toezichtfuncties. Sinds 2012 is hij voornamelijk maatschappelijk actief. Vooreerst als Directeur van de stichting War Child (2012-2015) en vervolgens als CEO van de European Venture Philanthropy Association (2016-2018). In juni 2018 werd hij benoemd tot Directeur Rentmeester van de stichting Boschuyzen en van de Fundatie van de Vrijvrouw van Renswoude te 's Gravenhage. Daarnaast is hij lid van het investeringscomité van het Venture Philanthropy Fonds van de Koning Boudewijn Stichting.

Jacqueline Detiger, bestuurslid

Jacqueline Detiger studeerde Culturele Antropologie, Communicatiewetenschap en volgde de postacademische opleiding Philanthropic Studies. Zij werkte onder andere bij het VSBfonds. Nu is zij al langere tijd consultant via Beter Geven voor vermogensfondsen en filantropen. Naast haar werk is zij adviseur/bestuurder bij diverse stichtingen waaronder bestuurder bij Goeie Grutten.

Glenda Nühn, bestuurslid

Glenda Nühn studeerde rechten in Johannesburg en voltooide de postacademische opleiding Alternative Dispute Resolution aan de UvA. Zij werkte als advocaat in Zuid-Afrika en is momenteel mediator. Ze is mede-oprichter en was voorzitter van een stichting ten behoeve van ontwikkelingsprojecten in Afrika en andere delen van de wereld. Zij is co-chair van het Nederlandse comité van Human Rights Watch en lid van de supervisory board van de Wildlife Justice Commission.

Peter Mensing, bestuurslid

Peter Mensing studeerde Economie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was gedurende dertig jaar Management Consultant bij Booz Allen Hamilton; waarbij hij de laatste jaren als SVP verantwoordelijk was voor de Europese activiteiten. Tijdens deze periode was hij ook bestuurder bij Plan en voorzitter Raad van Toezicht van de Stadschouwburg. Op dit moment is hij commissaris bij een aantal bedrijven en toezichthouder bij een aantal non-profitinstellingen, waaronder De Balie te Amsterdam.

Henk van Stokkom, operationeel directeur en adviseur Sociale Initiatieven en Wetenschap en Onderzoek, werkte eerst in de internationale grondstoffenhandel, daarna voor een bedrijf dat een stichting financierde met activiteiten voor kinderen met een handicap in Zuid-Amerika. Vanaf 1995 werkte hij als zelfstandige voor beleggingsfondsen en vermogensfondsen. Sinds 2008 is hij uitsluitend actief voor vermogensfondsen.

Accountants
Lentink De Jonge

Mustapha Charifi, adviseur Sociale Initiatieven Nederland, studeerde economie, culturele antropologie en bestuurskunde. Hij adviseert organisaties in het sociale domein, is directeur van een welzijnsorganisatie en is toezichthouder bij een aantal zorg- en welzijnsorganisaties.

Financiën en financiële administratie
Jac's den Boer & Vink

Lonneke Regter, adviseur Podiumkunsten, is werkzaam als consultant, interim manager/directeur en toezichthouder in de culturele en publieke sector. Zij studeerde muziekwetenschap en kunstbeleid en -management (Universiteit Utrecht), muziek (conservatoria van Den Haag en Amsterdam) en vulde haar kennis aan met MBA-modules (Nyenrode Business Universiteit).

Antoon Ott, adviseur Cultureel Erfgoed, studeerde kunstgeschiedenis en rechten in Leiden. Na zijn directeurschap van de stichting NedArt richtte hij het bureau Artilaw op. Dat adviseert onder meer overheden, stichtingen, musea, vermogensfondsen en particulieren op het snijvlak van kunst, cultuur en recht. Hij vervult diverse bestuursfuncties in de cultuursector en publiceert regelmatig over kunst en cultuur.

Colofon

© Stichting Dioraphte, maart 2020

www.dioraphte.nl

Tekst Boudewijn Smid, boudewijnsmid.nl

Foto's pagina 28, 34, 48, 58 en 64 t/m 67, Sophie Eekman, sophieeekman.nl

Ontwerp Fridy Visser Knof, fridyvisser.nl

Digitaal drukwerk, speedoprint.nl

